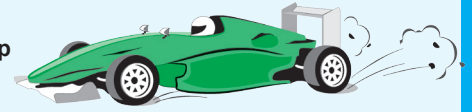

АВТОДОРОЖНИК

Газета колективу Харківського навчально-науково-виробничого комплексу з автомобільно-дорожньої освіти

№ 4 – 5 (1699 – 1700)
12 травня 2022 р., четвер

О КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ШАНОВНІ КОЛЕГИ І ДРУЗІ!

Понад два місяці поспіль наш нездоланий і нескорений український народ героїчно протистоїть жорстокій російській агресії. Понад два місяці ворог безжалісно гатить по наших містах і селах усіма видами озброєння на суші, в морі і в небі, руйнує нашу інфраструктуру, знущається з мирних мешканців, жінок і немовлят, цинічно мародерствує у наших оселях.

З початком воєнних дій перед українським суспільством і перед освітньою галуззю зокрема постали нагальні виклики, які неможливо було спрогнозувати. Усі ми так чи інакше мали пристосуватися до реалій воєнного часу.

У ці непрості часи редакція газети «Автодорожник» продовжує працювати, щоби зробити хоча б трохи легшим наше з Вами професійне життя. Ми прагнемо тримати руку на пульсі подій, у цей надважкий для усіх нас час відслідковувати новачі навчального процесу, акцентуючи увагу на особливостях роботи в умовах воєнного стану, висвітлюючи актуальну інформацію щодо організації роботи нашого згуртованого колективу. Ми будемо розповідати Вам про наших відважних викладачів і волонтерів, які

свою працю наближають нашу спільну Перемогу, а також про їхні особисті історії під час військової навали лютого ворога.

Чітко усвідомлюючи і розуміючи, що за умов воєнного стану видавати нашу з Вами газету у друкованому варіанті наразі є проблематично, ми вирішили публікувати її електронну версію на сайті ХНАДУ.

Сподіваємося, що це рішення (будемо вірити воно все-таки тимчасове) полегшить усім нам доступ до вкрай актуальної, корисної та необхідної інформації.

Шановні колеги! Розкажіть свою власну історію про реалії Вашого професійного життя у цей непростий для усіх нас час – і ми обов'язково її надрукуємо на шпальтах «Автодорожника».

З безмежною вірою в те, що в єдності наша незламна Сила і Воля до омріяної Перемоги, і що лише разом ми неодмінно здолаємо лютого ворога!

Слава Україні та нашим Збройним Силам, а також усім незламним і нескореним захисникам рідної Батьківщини!

Все буде Україна – Прекрасна і Непереможна!

Ольга Васильківська

Наша непереможна Україна

Україна – це супер!

Україна – це ексклюзив!

По ній пройшли всі катки історії.

На ній відпрацьовані всі види випробувань.

Вона заартована найвищим гартом.

В умовах сучасного світу їй немає ціни!

Ліна Костенко

Україні

Мила моя, ти вистой, вірю,

Ти цю боротьбу переможеши!

Загойш всі рани і втілиш мрію,

Ти сильна, ти вільна, ти зможеш!

Я пам'ятаю твої краєвиди,

Чарівні, мов збірка казок...

Ще трохи лишилось, мінуть усі біди,

Гарнішою станеш з зірок!

Ти в серці завжди, ти у мене єдина,

Для мене – найкраща, ти знай.

Ти сильна, ти вільна, ти – Україна!

Лиш мрії ти не забувай!

Марія Кішмерешкіна

*****

Ти вистой – і всі повернуться додому,

Весна настане, все навколо розцвіте.

Тебе не віддамо нізащо і нікому,

Бо ти – наш дім, душа, ти – наше все!

Була завжди ти гідною, стійкою,

Пізнала болю, муки і страждань.

Наперекір усьому завжди йдеш до бою,

Нас захистиш, рідненька, без вагань.

Настане день – і всі прокинуться у тиші,

Почувши спів пташок –

не постріли гармат.

Присмний спокій легко заколише,

На Батьківщині, де загинув кожен кат.

Ми молимося за тебе, Україно!

Хай ангел тебе з неба береже.

І пам'ятати будем кожну людину,

Яка життя сміливо задля тебе віддає.

І віримо у шкуру Перемогу,

Залишилось ще трішки, тільки потерпи.

Кохаємо тебе, Країно, до незмоги,

Благословенна в серці українців Ти!

Олена і Ольга
Мельники

О НАУКОВО-ОСВІТНІ ЗАХОДИ

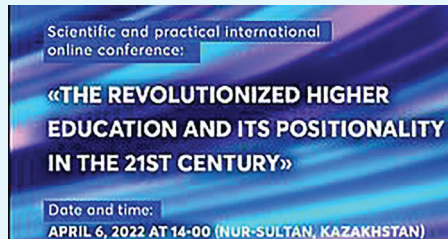
МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ – ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

Активна участь професорсько-викладацького колективу нашого університету в науково-практичних заходах, у тому числі й міжнародних – це не лише реальна можливість ділитися накопиченим досвідом з колегами, але й чудова нагода довести усюмо світові, що, незважаючи на воєнний стан, заклади вищої освіти України продовжують працювати, розвиваються і, попри агресію жорстокого й підступного ворога та величезні руйнації, впевнено дивляться у майбутнє.

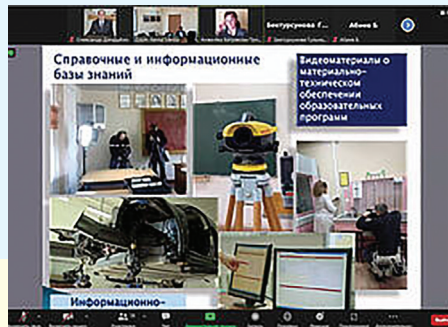
Так, нещодавно наш університет взяв участь у науково-практичній міжнародній онлайн-конференції «Трансформація і позиція вищої освіти в XXI сторіччі», що відбулася на базі Казахського автомобільно-дорожнього інституту (КазАДІ) ім. Л.Б. Гончарова.

На цій конференції ХНАДУ представляли проректор з науково-педагогічної роботи проф. Анжеліка Батракова, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків проф. Георгій Тохтар і начальник навчальної частини доц. Олександр Догадайло.

Спікерами квітневої міжнародної конференції були представники Бельгії (Уні-

верситет прикладних наук Howest), Латвії (Резекненська Академія Технологій), Польщі (Сілезький технічний університет), України (Харківський національний авто-

мобільно-дорожній університет), Узбекистану (Ташкентський державний транспортний університет), Киргизстану (Киргизський державний технічний університет ім. І. Раззакова), Казахстану (Казахський автомобільно-дорожній інститут).

На проведеному міжнародному науково-практичному заході ХНАДУ як спікер представляла проф. Анжеліка Батракова.

До уваги науковців і освітян міжнародного рівня від нашого університету А.Г. Батракова та О.О. Догадайло запропонували доповідь «Інформаційна система управління університетом: механізми розвитку та реалізації у контексті підвищення якості освіти».

У режимі онлайн учасники конференції «Трансформація і позиція вищої освіти в XXI сторіччі» обговорили надважливі питання розвитку вищої освіти в сучасних умовах.

Активно й цілеспрямовано працюючи (попри війну) сьогодні, ми належним чином формуємо майбутнє нашої молоді, а отже, і майбутнє нашої країни!

Наш спецкор

О ЗУСТРІЧІ. ТРЕНІНГИ

Міжнародний ERASMUS+ проєкт CLIMAN у дії

Упродовж п'яти днів (19 – 23 квітня) в Університеті Туріба (м. Рига, Латвія) у рамках реалізації міжнародного проєкту «Синергія освітніх, наукових, управлінських та промислових компонентів для управління кліматом і запобігання зміні клімату» відповідно до затвердженого плану-графіку відбувся навчальний візит, а також тематичний тренінг для його учасників.

У заході в очному форматі взяли участь представники Державного університету ім. Акакія Церетеллі (м. Кутаїсі), Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (м. Батумі), Університету Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс) та НТВ-Berlin Університету прикладних наук (м. Берлін).

Представники ЗВО України, зокрема Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів) та Університету «КРОК» (м. Київ), взяли участь у проведених заходах у дистанційному форматі.

Наш університет на цьому важливому заході в онлайн-форматі представляли завідувачка кафедри екології, проф. Наталія Внукова та доцент кафедри Ганна Желновач.

У рамках проєкту з огляду на реалізацію та удосконалення навчального модуля «Кліматичний менеджмент» організатори провели низку дійсно цікавих і корисних тематичних тренінгів, а саме:

- інтеграція аспектів управління кліматом і сталого розвитку в навчальний процес;
- досвід Латвії в кліматичному менеджменті і сталому розвитку. Як і чому навчати студента щодо кліматичного менеджменту;
- спілкування і розвиток міждисциплінарних компетенцій у цифрову епоху;
- економіка спільного використання – майбутнє стійкості або сучасна короткострокова тенденція;
- цифрові інструменти для освіти.

Принадно зауважимо, що Державна екологічна інспекція вже розпочала роботу

щодо моніторингу та формування бази даних (Чатбот Екошкода) ймовірних змін в екосистемах, що можуть суттєво впливати на зміни кліматичних умов як у нашій державі, так і за її межами.

Незважаючи на всі перешкоди та непередбачувані обставини, проєкт CLIMAN наразі гідно реалізується колективом кафедри екології нашого університету.

Щиросердно дякуємо усім нашим партнерам міжнародного Erasmus+ проєкту «Синергія освітніх, наукових, управлінських та промислових компонентів для управління кліматом і запобігання зміні клімату» за неоціненну підтримку у ці надскладні для нашої країни часи!

Наш спецкор

О ДО ДНЯ НАУКИ

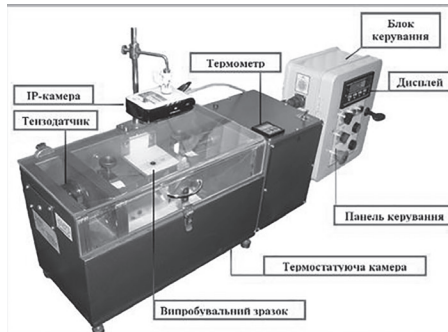
ПРАЦЮЄМО ЗАДЛЯ НАШОГО УСПІШНОГО НАУКОВОГО МАЙБУТТЯ

За доброю багаторічною традицією, що склалася в університеті, наприкінці кожного звітного року ми підбиваємо підсумки роботи, аналізуємо отримані результати і визначаємо пріоритети розвитку подальшої наукової та науково-технічної діяльності.

Заклади вищої освіти є не лише джерелом створення, генерації та передачі наукових знань, але й центрами наукових досліджень і формування інноваційної політики держави. Наукові дослідження у поєднанні з освітою та виробництвом сприяють формуванню економіки, основаної на знаннях, та є фундаментом для забезпечення суспільного розвитку. Розвиток та ефективна реалізація наукових досліджень у ЗВО є необхідною умовою підвищення його конкурентоспроможності у міжнародному науково-освітньому просторі. Результати досліджень науковців університету – важливий інструмент розвитку міжнародного наукового і науково-технічного співробітництва із закордонними вишами, науковими установами та підприємствами.

Нині наукові дослідження мають виняткове значення для розвитку усіх стратегічних напрямів університету: забезпечення якісної підготовки фахівців, поглиблення міжнародної освітньої та наукової діяльності, удосконалення системи підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів, розвитку інноваційної діяльності.

Серед важливих наукових досягнень університету за звітний період є подальше збільшення обсягів фінансування досліджень і розробок. Річний науковий бюджет складається, як відомо, з двох частин: надходжень із загального (державного) бюджету і коштів спеціального фонду, які заробляємо поза державним фінансуванням. Сумарний обсяг фінансування науково-технічної діяльності за 2021 р. становить 12110,4 тис. грн (2020 – 10524,4 тис. грн). Порівняно з минулим роком фінансування наукової та науково-технічної діяльності збільшилося на 15%. Фінансування науково-технічної діяльності коштами загального фонду складає 4439,9 тис. грн (прикладних досліджень – 1244,5 тис. грн, науково-технічних розробок – 2460,5 тис. грн, наукових робіт молодих учених – 734,9 тис. грн). Обсяг фінансування наукової діяльності за рахунок коштів загального фонду збільшився на 712,3 тис. грн (19%). Збільшення обсягів бюджетного фінансування відбулося завдяки успішному результату, отриманому при проходженні конкурсного відбору проєктів досліджень, поданих до експертних рад МОН України. Такий рівень бюджетного фінансування найбільший за останні роки. Усі бюджетні теми відповідають пріоритетним напрямкам розвитку науки і техніки та переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і наукових розробок університету. Упродовж року в ХНАДУ виконувалося п'ять науково-дослідних робіт, фінансованих за рахунок коштів державного бюджету за такими напрямками:

– розроблення та удосконалення методів, моделей, алгоритмів і засобів георадарної діагностики техніко-експлуатаційного стану транспортних споруд (наук. кер., д.т.н. А.Г. Батракова, річний обсяг 494,5 тис. грн);

– розробка енергоефективного машинного комплексу для транспортного забезпечення Збройних Сил та Національної Гвардії України (наук. кер., д.т.н. М.А. Подроголо, річний обсяг 1346,2 тис. грн);

– розробка комбінованої енергетичної установки на базі пневмодвигуна з використанням поновлювальних джерел енергії для міського автотранспорту (наук. кер., д.т.н. А.В. Гнатів, річний обсяг 1114,3 тис. грн);

– покращення експлуатаційних властивостей військової автомобільної техніки шляхом створення інтелектуальної системи забезпечення функціональної стабільності (наук. кер., д.т.н. Д.М. Клец, річний обсяг 734,9 тис. грн);

– розроблення методів і засобів підвищення довговічності та енергоефективності двигунів для броньованої техніки на основі конвергенції технологій (наук. кер., д.т.н. О.Г. Гурко, річний обсяг 750,0 тис. грн).

Ці дослідження та розробки виконувалися дослідниками факультетів: автомобільного, механічного, дорожньо-будівельного та транспортних систем. Кращих показників щодо фінансування наукових досліджень за рахунок держбюджетних ко-

штів досягли: автомобільний (2121 тис. грн) та механічний (1684,7 тис. грн) факультети.

За рахунок коштів спеціального фонду виконувалося 112 робіт за договорами із замовниками різних форм власності, обсяг надходжень за якими перевищує обсяг фінансування з державного бюджету. Річний обсяг надходжень за виконані науково-дослідні роботи від замовників складає 7670,5 тис. грн. План науково-дослідних робіт по спеціальному фонду виконано на 202%. Порівняно з минулим роком обсяг фінансування НДР за рахунок коштів замовників збільшився на 874 тис. грн (12,8%). Показник співвідношення спеціального фонду до загального у 2021 р. складає 1,73. До речі, середнє значення даного співвідношення для ЗВО, які знаходяться у підпорядкуванні МОНУ, становить майже 0,5. Найзначніші обсяги госпдоговірних робіт виконані на дорожньо-будівельному факультеті (6295,8 тис. грн при плані 1980 тис. грн) та факультеті транспортних систем (1138,5 тис. грн при плані 465 тис. грн). Кращі показники щодо фінансування госпдоговірних НДР мають кафедри: дорожньо-будівельних матеріалів і хімії – 2988 тис. грн, будівництва та експлуатації автомобільних доріг – 2692,8 тис. грн, транспортних систем і логістики – 878,8 тис. грн, проєктування доріг, геодезії та землеустрою – 615,0 тис. грн.

Головним замовником науково-дослідних робіт, що виконуються за рахунок коштів спеціального фонду, залишається Державне агентство автомобільних доріг України «Укравтодор». Фінансування НДР агентством «Укравтодор» здійснюється за рахунок бюджетних коштів. За тематичним планом Державного агентства автомобільних доріг у 2021 р. університет виконував 13 науково-дослідних робіт з річним обсягом фінансування 2790 тис. грн (36% від річного обсягу фінансування за спеціальним фондом). Із загальної кількості виконуваних робіт університет був головним виконавцем у десятиох, а три роботи виконував у співавторстві із ДП «ДержДорНДІ» та Національним транспортним університетом. За результатами закінчених робіт у 2021 р. розроблено та передано до Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» два Національні стандарти України. Під час виконання НДР на замовлення Державного агентства «Укравтодор» у звітному році розроблено такі нормативні документи:

– ДСТУ «Настанова з проєктування земляного полотна автомобільних доріг»;

– ДСТУ «Бітум та бітумні в'язучі. Визначення зчеплюваності з мінеральним матеріалом»;

– РВ.2.7-37641918-922:2021 «Рекомендації з виробництва та застосування асфальтобетонних сумішей на спеціальних дорожніх бітумах».

Крім того, минулоріч на наукові рахунки університету за бюджетною програмою

О ДО ДНЯ НАУКИ

ПРАЦЮЄМО ЗАДЛЯ НАШОГО УСПІШНОГО НАУКОВОГО МАЙБУТТЯ

Продовження. Початок на с. 3

2201040 «Наукова і науково-технічна діяльність закладів вищої освіти та наукових установ» надійшло фінансування для виплати стипендії молодим ученим у розмірі 111,9 тис. грн, а за програмою 2201080 «Державні премії, стипендії та гранти у галузі освіти, науки і техніки, стипендії переможцям міжнародних конкурсів» для виплати стипендії за видатні заслуги в галузі вищої освіти – 57,7 тис. грн.

З метою ефективного використання інтелектуального потенціалу та сприяння розвитку комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності в університеті традиційно приділяється велика увага охороні прав на об'єкти інтелектуальної власності. Цьогоріч значно активізувалася патентно-винахідницька робота, зокрема винахідниками університету отримано 143 (2020 – 89) охоронних документи, з них: об'єкти промислової власності – 33 (2020 – 41), об'єкти авторського права – 110 (2020 – 48). Серед об'єктів промислової власності отримано 12 патентів на винаходи (2020 – 3) та 21 патент на корисні моделі (2020 – 38). За результатами діяльності у сфері створення та охорони інтелектуальної власності кращі досягнення у співробітників автомобільного (отримано 16,5 охоронних документів на об'єкти промислової власності, у т.ч. 7 патентів на винаходи) та механічного (отримано 9,4 охоронних документів) факультетів. Незважаючи на поступове зростання обсягів прикладних досліджень і розробок, що виконуються, зокрема, за рахунок державного фінансування та загальної кількості отриманих охоронних документів, кількість набутих університетом прав інтелектуальної власності (патентів на винахід та корисні моделі) залишається на недостатньому рівні (26,5%). Також упродовж року вченими було оформлено та подано 173 (2020 – 77) заявки з охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності України (8 – на винаходи, 57 – на корисні моделі, 108 – на авторські свідоцтва). Активність у поданні заявок на об'єкти промислової власності у 2021 р., порівняно з попереднім роком, збільшилася більше ніж удвічі за рахунок зростання активності в поданні заявок на корисні моделі на 148%. На жаль, кількість поданих заявок на винаходи зменшилася на 12%. У загальній кількості поданих заявок частка заявок на об'єкти промислової власності становила 37,6%, на винаходи – 4,6%, на корисні моделі – 33%. За даними Українського інституту інтелектуальної власності за 2021 р. університет зайняв п'яте місце серед ЗВО, підпорядкованих МОН України, за кількістю заявок на винаходи і корисні моделі. Минулого року за цим показником університет посів 20 місце серед ЗВО України. Цьогоріч за цим напрямом значних результатів досягли співробітники автомобільного (подано 27,5 заявок на об'єкти промислової власності) та механічного (подано 21,5 заявок)

факультетів. Кращими були винахідники кафедр: технології машинобудування та ремонту машин (12 заявок), хімії та хімічної технології (10 заявок), автомобільної електроніки (7,6 заявок), метрології та безпеки життєдіяльності (7 заявок), технології металів та матеріалознавства (6 заявок). У галузі авторського права слід відзначити роботу викладачів дорожньо-будівельного факультету, де отримано 36 свідоцтв авторського права (кафедра проектування доріг, геодезії та землеустрою – 29) і факультету управління та бізнесу, де отримано 33 свідоцтва (кафедра економіки і підприємництва – 17, кафедра менеджменту – 10).

Науковцями та професорсько-викладацьким складом університету видано 58 монографій та розділів монографій, опубліковано 2239 статей у наукових виданнях, з них у фахових – 542, у зарубіжних – 345. Відповідно до Наказу МОН України третій рік поспіль ХНАДУ було подовжено доступ до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science і Scopus. Крім того, МОН України надало доступ до повнотекстових ресурсів порталу Springer Link видавничої компанії Springer – одного з найбільших світових видавців академічних і науково-популярних книг та журналів. Починаючи з 2021 р. університет отримав доступ до електронних книг на платформі Sciece Direct та до електронних ресурсів видавництва Bentham Sciece, до інформаційних ресурсів інтерактивної довідково-бібліографічної системи повнотекстових

і реферативних баз даних на платформі EBSCOhost.

Сьогодні публікаційна активність є важливою складовою комплексу наукометричних показників, що використовуються для оцінки наукового потенціалу університетів і порівняння досягнутих результатів за допомогою рейтингів.

Для оцінки ефективності наукової роботи ЗВО важливими залишаються наукометричні показники баз даних Scopus та Web of Science. У 2021 р. спостерігалася позитивна динаміка щодо публікаційної активності науково-педагогічного персоналу, що є важливою складовою наукового потенціалу університету. Варто відзначити, що в останні роки кількість таких публікацій поступово зростає, про це свідчать дані публікаційної активності університету за 2018 – 2021 рр. Якщо упродовж 2018 р. у БД Scopus було розміщено 71 публікацію співробітників, то у 2021 – 120. Тобто кількість публікацій наших науковців збільшилася на 69%. Упродовж 2021 р. науковцями автомобільного факультету проіндексовано 34,3 публікації, механічного – 25,2. Серед кафедр кращими були: економіки і підприємництва (9,75), комп'ютерних технологій і мехатроніки (9,25), автомобільної електроніки (8), технічної експлуатації та сервісу автомобілів (7,16), екології (6,55), хімії та хімічної технології (6,2). Лідерами за кількістю проіндексованих документів у базі Scopus у 2021 р. є доктори наук: Ш.В. Аргун (7), А.В. Гнатов, О.Я. Ніконов, А.С. Роговий (по 6), В.А. Коргодський (5).

За показниками бази даних Scopus університет займає 75 місце в Україні. Суттєво зросла загальна кількість публікацій у виданнях бази даних Scopus. Так, у 2021 р. загальна кількість публікацій зросла на 21% (з 560 до 680), а кількість цитувань – на 38% (з 1605 до 2227). За рахунок збільшення кількості цитувань наукових праць вчених університету у 2021 р. значення індекса Гірша за даними БД Scopus збільшилося порівняно з минулим роком на 3 позиції (з 16 до 19). У реєстрі бази даних на кінець року зазначено 240 авторів, що становить 69% від чисельності НПП за основним місцем роботи. Також спостерігається позитивна динаміка зростання кількості наукових і науково-педагогічних працівників, які мають п'ять і більше публікацій у періодичних виданнях, що індексуються БД Scopus. Станом на кінець грудня 2021 р. таких співробітників було 62 (18%). За загальною кількістю публікацій (статей) у БД Scopus слід відзначити докторів наук: Ш.В. Аргун (36), А.В. Гнатова (34), Е.Б. Хоботову (33), Д.Б. Глушкову (32), М.А. Подригала (28), А.Г. Батракову (26). Серед науковців нашого університету у міжнародній БД Scopus за h-індексом (індекс Гірша) лідирують А.В. Гнатов (13), Ш.В. Аргун (12), А.Г. Батракова (9), О.Г. Гурко, С.В. Понікарівська (7), М.А. Подригала, В.П. Волков (6).

О ДО ДНЯ НАУКИ

ПРАЦЮЄМО ЗАДЛЯ НАШОГО УСПІШНОГО НАУКОВОГО МАЙБУТТЯ

Закінчення. Початок на с. 3 – 4

Кількість статей, проіндексованих у базі Web of Science у 2021 р., склала 27 (2019 – 29, 2020 – 27). Лідерами за кількістю статей, опублікованих за звітний рік у МНБД WoS, є: механічний (10,15 статей) та факультет транспортних систем (7 статей). Серед кафедр кращими були: метрології та безпеки життєдіяльності (4,25 публікацій), технології металів та матеріалознавства, вищої математики, філософії та педагогіки професійної підготовки (по 3 публікації).

Крім того, цього року університет поліпшив свої показники в міжнародному рейтингу Webometrics Ranking of World's Universities, де зайняв 34 місце серед вітчизняних ЗВО. Всього оцінювалося понад 29 тисяч університетів світу, з них – 317 українських.

Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в докторантурі та аспірантурі належить до пріоритетних стратегічних завдань формування наукового потенціалу як країни, так і нашого університету. За останні роки поступово збільшується контингент аспірантів. Упродовж року в університеті діяли три спеціалізовані ради: дві із захисту докторських і кандидатських дисертацій (Д 64.059.01, Д 64.059.02) за 6 спеціальностями та одна із захисту кандидатських дисертацій (К 64.059.05) за 1 спеціальністю. У 2021 р. у спеціалізованих вчених радах університету захищено п'ять докторських та 12 кандидатських дисертацій. Упродовж 2021 р. відповідними Наказами МОН України було створено спеціалізовані вчені ради з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії:

– ДФ 64.089.016 з галузі знань 12 «Інформаційні технології» за спеціальністю 122 «Комп'ютерна наука» для А.В. Лебединського, захист відбувся 17.12.2021 р.

– ДФ 64.059.003 з галузі знань 27 «Транспорт» за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» для В.О. Стрельникової, захист відбувся 24.12.2021 р.;

– ДФ 64.059.001 з галузі знань 13 «Механічна інженерія» за спеціальністю 133 «Галузеве машинобудування» для О.О. Гапонова, захист відбувся 24.12.2021 р.;

– ДФ 64.059.002 з галузі знань 27 «Транспорт» за спеціальністю 275 «Транспортні

технології (за видами)» для Ву Дик Мінь (громадянин В'єтнаму), захист відбувся 28.12.2021 р.

Співробітниками університету вперше було захищено чотири дисертації на здобуття ступеня доктора філософії. За звітний період працівниками нашого університету, а також докторантами та аспірантами захищено 21 дисертацію, з них 14 кандидатських та 7 докторських (Ю.В. Тарасов, А.О. Молочан, М.Г. Михалевич, Д.М. Леонт'єв, Я.С. Левченко, С.О. Бугаєвський, Т.О. Ненастіна). Із 13 дисертацій: 9 кандидатських та 4 докторських – захищені у спеціалізованих вчених радах нашого університету.

Студентська науково-дослідна робота є невід'ємною складовою науково-дослідної діяльності університету. Основними формами наукової роботи студентів в університеті є пошукова робота на кафедрах і в лабораторіях, участь у виконанні НДР кафедр, круглих столів і семінарах, конкурсах наукових робіт і конференціях, а також робота у наукових гуртках і написання наукових статей. Минулий рік вкотре довів, що наш університет є одним із найавторитетніших наукових осередків країни, адже шість років поспіль ХНАДУ входить до п'ятірки найкращих ЗВО України за кількістю призових місць у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей. До речі, за кількістю переможців студентських олімпіад і конкурсів наукових робіт згідно із щорічним академічним рейтингом ЗВО України «Топ-200 Україна 2021» університет посідає перше місце по області та четверте місце по Україні. Наш університет вкотре зберіг свій статус базового закладу вищої освіти для проведення II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з усіх спеціальностей: «Матеріалознавство», «Цивільна безпека (Охорона праці)», «Автомобільний транспорт» до 2023 р. У минулому році до ХНАДУ на конкурс надійшло 428 робіт, взяли участь 678 студентів-авторів, з них було нагороджено 170 студентів. Наказом МОНУ №865 від 28.07.2021 р. були оприлюднені результати Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2020 – 2021 н.р. На підставі рішення галузевих конкурсних комісій із проведення II туру цього конкурсу визначено переможців, серед яких 87 студентів саме нашого університету, з них 13 отримали дипломи I ступеня, 27 – II і 47 – III ступеня. У підсумкових конференціях на заключному етапі конкурсу взяли участь 139 студентів, отже, відсоток переможців становить 63. За кількістю студентів-переможців університет зайняв друге місце по Україні.

Активна участь здобувачів вищої освіти університету у XV Харківському регіональному конкурсі студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук принесла нашому університету перше місце серед ЗВО м. Харкова (17 студентів-переможців). Традиційно

на базі університету щорічно проводяться міжнародний конкурс наукових робіт серед іноземних студентів «Наукові ініціативи іноземних студентів і молодих учених» та міжнародний конкурс студентських науково-дослідних робіт іноземними мовами «Мультикультурні спільноти: як вони живуть» за підтримки Харківської міської ради. У 2021 р. 158 здобувачів вищої освіти взяли участь у міжнародних конкурсах і 40% з них здобули перемогу. Команда ХНАДУ у складі п'яти студентів автомобільного, механічного та факультету транспортних систем на чолі зі студентом Е. Чорнобаєм (МФ, 2-й курс) взяла участь у науковому онлайн-квесті «Пошуки скарбів науки – 2021», ініційованому Радою молодих вчених при Харківській обласній державній адміністрації, та розділила четверте місце разом із ще трьома командами університетів м. Харкова. Упродовж 2021 р. студентами разом з викладачами видано 1153 публікації.

Наш університет дійсно пишається своїми науковими традиціями, відомими та авторитетними вченими, науковий доробок яких визнано на державному і регіональному рівнях. Так, у цьому році проф. Г.І. Тохтарю присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України»; проф. І.А. Дмитрієву, С.В. Нагорному, С.С. Александрову та В.А. Перегону призначено державні стипендії видатним діячам науки; проф. В.Г. Солодову та В.П. Кожушку – державні стипендії видатним діячам освіти; проф. Г.І. Тохтарю та Ф.І. Абрамчуку – стипендії Кабінету Міністрів України за видатні заслуги в галузі освіти; проф. Д.М. Клец отримав премію Президента України для молодих учених; доц. С.В. Дорожко – стипендію обласної адміністрації в галузі технічних наук ім. Г.Ф. Проскура.

Напередодні професійного свята працівників наукової галузі щиро вітаємо усіх наших науковців і викладачів, а також майбутніх учених – аспірантів і студентів з цим днем. Бажаємо Вам і надалі гідно продовжувати славі традиції наукового колективу нашого університету.

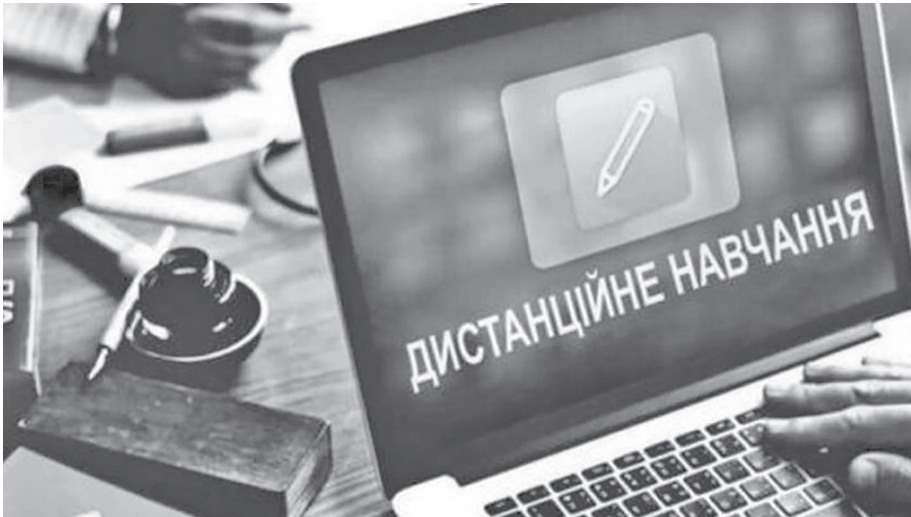
Нових досягнень усім Вам в улюблених справах та нових відкриттів на славу Науки!

**Євгенія Кірсанова,
начальниця НДЧ**

О НА ВИМОГУ ЧАСУ

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Сьогодні освіта стала однією із найзатребуваніших галузей діяльності людства, адже нині у цій царині задіяно понад мільярд учнів і майже 50 мільйонів педагогів. Наразі соціальна роль освіти істотно підвищилася: від її спрямованості та ефективності нині багато в чому залежить перспектива розвитку людства.

Упродовж останнього десятиліття світ змінив своє ставлення до усіх видів освіти – і це не випадково. Адже ще В.І. Вернадський зазначав: «Загибель чи занепад вищої школи є національним нещастям, оскільки підриває саме існування нації». Освіта, й особливо вища, розглядається як головний (провідний) чинник соціального та економічного прогресу. Причина такої уваги полягає в розумінні того, що найважливішою цінністю та основним капіталом сучасного суспільства є людина, яка здатна до пошуку та освоєння нових знань і прийняття нестандартних рішень.

Глобалізаційні процеси розвитку світової економіки призвели до порушення усталеного зв'язку між розвитком промисловості й освітою, перетворення постіндустріального суспільства у глобальне інформаційне, що ґрунтується не лише на знаннях, а й на компетентностях фахівців,

що не могло не позначитись на актуалізації питань, пов'язаних з інноваційними підходами до організації усіх освітніх процесів.

Саме тому останнім часом у суспільстві однією з найактуальніших тем є удосконалення освіти з метою якісної підготовки нової формації випускників вишів. Популярність даної теми у публіцистичній і науково-педагогічній літературі зумовлена станом і рівнем сучасної української освіти.

Висновок про те, що науково-технічний прогрес не здатний розв'язати найгостріші проблеми суспільства і особистості було зроблено ще в середині 1960-х років минулого тисячоліття. Сьогодні ж беззаперечною істиною є постулат про те, що економічний рівень розвитку країни перш за все залежить не від розвитку її економіки, промисловості чи сільського господарства, а від рівня розвитку її освітньої системи. Ні економіка, ні промисловість, ні сільське господарство будь-якої країни не відповідатимуть світовим критеріям та вимогам сучасності без освічених, конкурентоспроможних на ринку праці фахівців. Тож в останні роки реальним є усвідомлення обмеженості й небезпеки подальшого розвитку людства шляхом чисто економічного зростання і технічної могутності. Розвиток

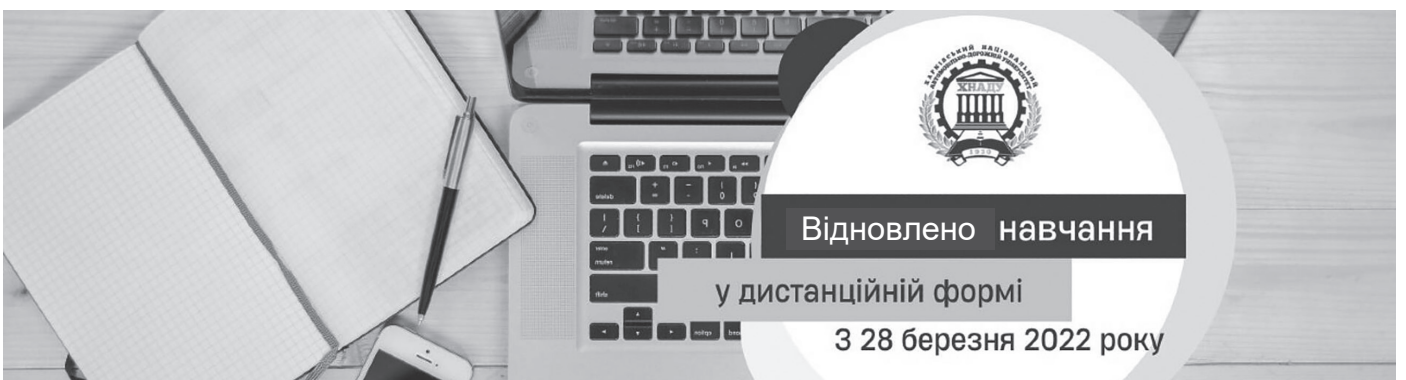
же визначається критеріями культури, взаєморозуміння й мудрості самої людини. Говорячи словами Е. Фромма, розвиток буде визначатися не стільки тим, що людина вміє, скільки тим, хто вона є і що вона може зробити з тим, що має.

Ось чому до системи вищої освіти сьогодні висуваються досить жорсткі вимоги: вона повинна готувати випускників ЗВО до життя і професійної діяльності в динамічному й постійно змінюваному світі, у котрому перед фахівцем постійно виникають нестандартні завдання, вирішення яких передбачає наявність умінь і навичок будувати й аналізувати власні дії.

Зберегти інтелектуальний потенціал України – це головне завдання як вишів, так і нашої держави, адже без цього неможливе відновлення країни після звірств та геноциду агресора. Навчальний процес і підготовка фахівців мають бути безперервними, адже перемога кується не лише героїзмом українського народу, але й за рахунок інтелектуальної складової.

Наступного дня після початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну Міністерство освіти і науки рекомендувало зупинити освітній процес у закладах освіти усіх рівнів і відправити здобувачів вищої освіти на канікули. За цей час частина території України опинилася під тимчасовою окупацією, а частина міст, які завжди були центрами наукового і студентського життя (Харків, Київ, Суми, Маріуполь, Чернігів та інші), перетворилися на арену запеклих бойових дій, спричинених російськими окупантами. Майже чверть населення України змушена була покинути свої домівки й переїхати у межах країни до відносно спокійних місць, а понад чотири мільйони українців змушені були через війну шукати притулку за кордоном. Через таку ситуацію Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет закликав студентів оберігати свій фронт у цій війні – навчатися та продовжувати формувати майбутню нашої держави: «Всупереч найскладнішому часу в Україні ми продовжуємо здійснювати освітній процес там, де дозволяє безпекова ситуація».

Закінчення на с. 7

О НА ВИМОГУ ЧАСУ

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Закінчення. Початок на с. 6

Наразі ЗВО працюють за дистанційною чи змішаною формою у 15 областях України. Як кажуть у народі: «Не було би щастя, та нещастя стало в нагоді». Йдеться про те, що за два роки пандемії коронавірусу COVID-19 наші університети вже призвичаїлися до дистанційної форми навчального процесу, тому в умовах воєнного стану при переході на цю форму навчання у вітчизняних вишів майже не виникло питань. Головна проблема в тому, що ворог цинічним бомбардуванням та обстрілами пошкодив у нашій країні понад 700 закладів освіти, а понад 80 повністю знищив. Через це в одній області навчальний процес у вишах було призупинено повністю, у двох регіонах країни він здійснюється лише частково. Так, за даними моніторингу аналітичного центру Sedos, що проводить дослідження впливу війни на освіту в Україні, найбільше постраждала Харківська область, де повністю зруйнованими є 50 закладів освіти. У Донецькій області пошкоджено 309 закладів, 1 – зруйновано повністю; у Сумській області пошкоджено 40 закладів; у Київській області пошкоджено 43 заклади освіти, 3 зруйновано повністю; у столиці пошкоджено 73 заклади освіти. Нині частково розпочинається процес евакуації вишів з Харкова в інші, більш безпечні міста України, зокрема Харківський біотехнологічний університет знаходиться в процесі передислокації до Ужгорода.

Лише в Харкові, що героїчно відбивається від рашистської навали понад два місяці, знищені або частково постраждали від бомбардувань та артилерійських майже всі виші. Але, незважаючи на це, практично всі вони відновили навчальний процес.

Конкретно у нашому рідному університеті навчальний процес відновлено 28 березня. Завдяки чіткій організації та безпосередньому керівництву ректорату, а також ефективному моніторингу навчальної частини було повністю відновлено навчальний процес. Як приклад можна навести довідку начальника навчального відділу О.О. Догадайла, де йдеться про те, що навчальний процес у ХНАДУ стартував успішно й основною формою проведення занять є синхронний режим з використанням навчального сайту (С, dl) – 93,9%. З використанням навчального сайту щотижня проводиться майже 100% усіх занять і жодного їх зриву не зафіксовано.

Також спостерігається досить несподівана, але прискорююча для усіх нас тенденція: порівняно з довоєнним періодом відвідуваність занять студентами значно покращилася.

Але, якщо з дистанційною формою навчання в синхронному режимі з методичної точки зору питання практично не виникає, то так звана асинхронна форма навчання ще й досі потребує додаткових роз'яснень та конкретизації. Справа в тому, що в різ-

них вишах цю форму навчання ще розуміють по-різному. Що означає асинхронне навчання? Асинхронне навчання – це методика навчання, орієнтована на студентів, в якій використовуються онлайн-ресурси навчання для забезпечення обміну інформацією між викладачем і студентами в мережі інтернет. Особливістю асинхронного навчання є обмін навчальною інформацією, що не обмежується ні місцем знаходження викладача чи студента, ні часом, тобто може відбуватися в режимі 24 на 7.

Яку ж форму навчання краще обирати вишам для продовження навчального процесу за умов війни – питання риторичне, адже кожен навчальний заклад вирішує його з огляду на ту ситуацію, яка об'єктивно складеться в тому чи іншому регіоні країни. Як на наш погляд, то ці дві форми продовження навчального процесу не конкурують, а скоріше доповнюють одна одну.

Та якщо до переваг синхронного дистанційного онлайн-навчання належить безпосередній зворотний зв'язок між викладачем і студентами, особливо зручним такий навчальний процес є в невеликих навчальних групах, де у синхронному форматі можна організувати їхню безпосередню взаємодію: швидко обговорити питання та прийняти рішення, поставити запитання й отримати відповідь, допускаються репліки та зауваження, адже усе відбувається в режимі реального часу, то до недоліків можна віднести певні технологічні обмеження, адже одночасно може говорити лише один учасник навчального процесу і на моніторі (якщо академічна група велика) можна одночасно побачити не всіх учасників. Така форма навчання вимагає онлайн-присутності студентів згідно з визначеним розкладом занять. Сьогодні це може бути проблемою, особливо під час повітряних тривог, котрі звучать без будь-яких графіків і розкладів, коли і викладачам, і студентам необхідно прямувати до бомбосховищ.

Крім того, деякий час синхронного заняття так чи інакше викладачі та студенти змушені витратити на узгодження технічних перепон, перепитування й уточнення через непередбачувані перебої зі зв'язком та інші організаційні моменти.

До переваг асинхронної форми навчального онлайн-процесу можна віднести той факт, що він є більш гнучким, ніж синхронний, адже передбачає режим роботи за власним, зручним як для викладача, так і для студента, графіком, може перериватися, наприклад на момент повітряної тривоги, а потім, без жодних змістовних втрат, бути продовженим з будь-якого місця. Більше того, така форма навчального процесу дозволяє опановувати навчальний матеріал, орієнтуючись на власне розуміння, а не на темп його засвоєння іншими студентами групи. Щодо недоліків такої форми онлайн-навчання, то асинхронний режим створює враження ізоляції від навчальної групи, не допускає можливості командної роботи під час семінарських занять чи виконання лабораторних робіт. Крім того, вона вимагає від студентів доволі високої самодисципліни і розвинутого вміння керувати своїм часом, що може бути досить складним, особливо для студентів молодших курсів, адже у них поки що відсутній попередній досвід такої роботи.

Існує ще одна проблема, вирішення якої потребує нагального розгляду науково-педагогічної та науково-методичної спільноти. Маємо на увазі наявність дисциплін, які неможливо вивчати на відстані, оскільки вони потребують безпосередньої фізичної участі студента, у т.ч. й у виробничих практиках. На наш погляд, в умовах воєнного стану ці питання також ще не знайшли свого вирішення.

Володимир Бондаренко,
зав. каф. філософії та педагогіки,
професійної підготовки,
проф.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

І ЗНОВУ ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Світова пандемія COVID-19 змусила усіх нас опанувати методи дистанційної роботи, у т.ч. і зі студентами під час навчального процесу. Наприкінці лютого ми розраховували на те, що одразу ж після привітань жінок з 8 Березня усі повернемося в аудиторії і нарешті відновимо нормальний навчальний процес.

Але сталося зовсім інакше. Здавалося б, що у дистанційному навчанні нічого й не змінилося, але це не так. По-перше, ми втратили наш базовий навчальний портал, на якому були відпрацьовані технології дистанційних курсів, а в багатьох випадках ці курси були вже записані з поданням відео- та аудіоматеріалів відповідних лекцій. Перехід на резервний сайт dl2022 позбавив нас цієї можливості. Все, що було напрацьовано, практично втрачено, а нові записи лекцій зберігаються не більше семи днів, що суттєво обмежує можливість самостійної роботи студентів за відповідними курсами. По-друге, і про це варто сказати відверто, що намагання впровадити якусь одну (єдину для усіх дисциплін) методику викладання навчального матеріалу не дозволило вирішити головну проблему дистанційного навчання, а саме – забезпечення доступності й ефективності у засвоєнні матеріалу. Більше того, dl не став єдиною навчальною платформою, яку ми намагалися зробити упродовж декількох семестрів проведення дистанційних занять. Колектив механічного факультету обрав курс на стовідсоткове використання саме dl, але не тому, що вона найкраща з усіх, а тому, що студентам важко переходити з однієї платформи на іншу упродовж одного навчального дня або тижня. На превеликий

жаль, на кафедрах нашого факультету своєї мети ми не досягли, хоч така тенденція зберігається і кафедри інших факультетів використовують не лише dl. По-третє, ми намагалися використовувати одну-єдину платформу. На наш погляд, це правильний крок, але методики викладання дисциплін і відповідно ефективність засвоєння матеріалу не можуть бути уніфікованими.

Наведу декілька прикладів роботи кафедр механічного факультету. При організації дистанційного навчання кафедра іноземних мов активно використовує сучасну педагогічну технологію так званого «перевернутого класу» (flipped classroom). Ідея технології, котра стає все більш популярною у всьому світі через масовий перехід на змішане навчання, полягає у тому, що основні етапи процесу викладання та навчання, у т.ч. і заняття в аудиторії та виконання домашнього завдання, міняються місцями. Тобто, теоретичний матеріал вивчається студентами індивідуально шляхом перегляду та прослуховування відео- або аудіоматеріалів, записаних викладачем або завантажених з вебсайтів в інтернеті у готовому вигляді, тоді як заняття в аудиторії мають на меті виконання практичних завдань та обговорення проблемних питань. На заняттях з іноземної мови такий підхід може принести відчутну користь як викладачам, так і студентам, оскільки значно більше аудиторного часу можна присвятити вирішенню інтерактивних завдань. Такий підхід дозволяє тим студентам, яким потрібно більше часу для розуміння певного матеріалу, вивчати його самостійно і не відставати від групи. Завдяки відеолекціям, котрі завжди доступні в інтернеті, ті

студенти, які змушені пропускати заняття через різні обставини, особливо в умовах воєнного часу, можуть швидко наздогнати інших.

«Перевернутий клас» підвищує відповідальність студентів за навчання. Вони стають більш самостійними і мотивованими, ніж при традиційному підході. Їм доводиться вчитися розпоряджатися своїм часом, розвивати навички автономного навчання під час роботи з електронними ресурсами. Однак такий підхід має низку недоліків, що визнаються як студентами, так і викладачами. Однією з найгостріших проблем є необхідність безперешкодного доступу студентів до інтернету для перегляду відео. Це особливо незручно для тих, хто має обмежений доступ до електронних ресурсів, особливо зараз, коли інтернет-зв'язок є вкрай нестабільним. Існує також проблема додаткового навантаження на викладача. Йому доводиться записувати та завантажувати лекції, що вимагає часу і навичок, розробляти інструменти, які дозволяють інтегрувати елементи «перевернутого класу» та аудиторного навчання, а також мотивувати студентів ретельно готуватися до занять. Незважаючи на те, що підготовка відео вимагає часу і зусиль (як показав наш досвід використання цього підходу) після того, як матеріали вже створені, завантажені в інтернет, розроблені тести та інтерактивні завдання до них, робота викладача значно полегшується.

Крім того, у майбутньому така методика дозволить приділяти більше часу обговоренню дискусійних питань, вирішенню проблемних завдань та виконанню творчих завдань в аудиторії. Цей підхід був

Закінчення на с. 9

КАФЕДРА
ІНОЗЕМНИХ МОВ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

035 «ФІЛОЛОГІЯ»

Спеціалізація: 035.10 «ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА»

Applied linguistics
language applied

EMPOWER

Cambridge English

EMPOWER STUDENT'S BOOK

A1

A2

B1

B2

Англійська мова від 0 до B2

Граматичний курс англійської мови
Англійська мова від 0 до B2

Просунутий лексичний курс англійської мови
Англійська мова від 0 до B2

Курс для вчителів (Teachers) Science and Technology
Англійська мова від 0 до B2

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

І ЗНОВУ ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Закінчення. Початок на с. 8

протестований ще під час дистанційного навчання в умовах карантину COVID-19. Ми розробляли аудіовізуальні курси для навчання здобувачів різних рівнів – бакалаврів, магістрантів, аспірантів. Студенти могли працювати з роликками у зручному для них темпі, прослуховувати їх стільки разів, скільки їм було необхідно для того, щоби почуватися на занятті впевнено. Переглянувши напередодні відео, на занятті студенти виконували граматичні та лексичні завдання на основі відпрацьованого самостійно матеріалу і були готові до дискусії з різних проблем прикладного та оцінного характеру. На спеціально створений YouTube ресурс студенти можуть заходити у будь-який зручний для них час і стільки разів, скільки це необхідно у кожному конкретному випадку.

Колектив кафедри інженерної та комп'ютерної графіки (як і інші кафедри) зіткнувся з новими серйозними труднощами, обумовленими саме воєнним станом, адже у багатьох студентів різко зменшилися технічні можливості. Як з'ясувалося ще під час карантину, у багатьох студентів (у т.ч. й іноземних) відсутній доступ до сучасного персонального комп'ютера, що коректно підтримує роботу графічних додатків, таких як AutoCAD та Autodesk Inventor. Зрозуміло, що тільки перегляд прикладів створення двовимірних та тривимірних моделей на екрані смартфона або іншого гаджета значною мірою знижує ефективність навчання і здатність відтворення креслень і моделей, унеможливаючи самостійне закріплення знань та формування навичок ро-

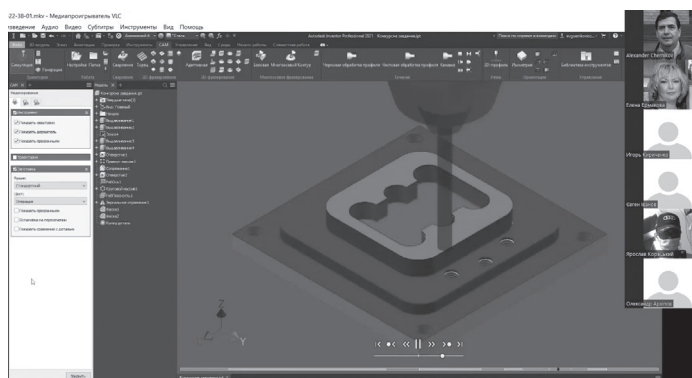
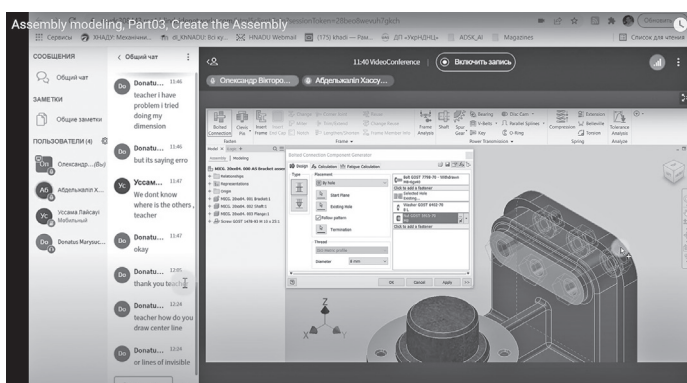
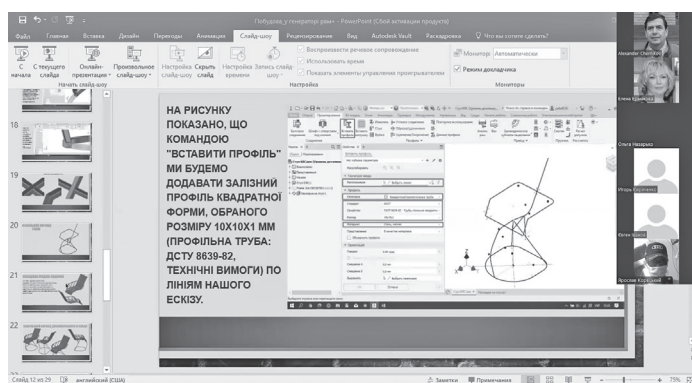
боти у програмному середовищі. Водночас у кожній навчальній групі є студенти, які мають можливість відвідувати онлайн-заняття та виконувати навчальні завдання. Варто зазначити, що на кафедрі інженерної та комп'ютерної графіки створені всі умови для підготовки кваліфікованих фахівців. Майже 30 років колектив кафедри у навчальному процесі використовує пакети комп'ютерного моделювання всесвітньо відомої компанії Autodesk: AutoCAD, Civil 3D, Autodesk Inventor, Revit. Усі студенти та викладачі університету на своїх комп'ютерах мають можливість безкоштовно користуватися цими програмними пакетами з освітніми цілями. Для того щоб отримати ліцензію, слід зареєструватися на відповідному сайті. Детальна інструкція з реєстрації розміщена на сторінці кафедри ІКГ, а також на сайті дистанційного навчання.

Перелічені проблеми мають так звані монокафедри, де викладається невелика кількість дисциплін. Значно складніше виконувати перехід на дистанційне навчання випусковим кафедрам. Нагадаю, що відповідно до тенденцій, запропонованих МОНУ, обсяг лекцій та аудиторних занять постійно зменшувався, а перевага віддавалася самостійній роботі студента під керівництвом викладача. Щоб пересвідчитися у цьому, достатньо подивитися на розклад занять у МКР. Така технологія передбачала постійний прямий (не дистанційний) контакт викладача зі студентом або групою студентів. Це стосується виконання курсових проєктів і робіт, науково-дослідницької діяльності (починаючи з третього курсу), а також виконання дипломних проєктів та атестаційно-випускових робіт магістрів. Ці

види навчального навантаження вимагають більш напруженої роботи викладачів випускових кафедр за межами розкладу занять. Але одночасно їм ще потрібно більше уваги приділяти й розробці дистанційних курсів, а також продовжувати свою наукову діяльність, публікацію статей і монографій, виконувати роботу, пов'язану з акредитацією спеціальностей, і багато чого іншого. Проте, незважаючи на всі ці труднощі, можна впевнено заявити, що колективи кафедр механічного факультету (переконалий, що й інших також) справляються з нагальними вимогами часу, постійно підвищуючи ефективність навчального процесу. У цьому сенсі варто навести такі приклади. Акредитація спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» була запланована на кінець березня 2022 р. І хоча агресія РФ суттєво ускладнила цю роботу, все ж таки колектив кафедри будівельних і дорожніх машин ім. А.М. Холодова успішно завершив її та своєчасно відправив відповідні матеріали до НАЗЯВО. Зараз колектив кафедри БДМ готує необхідну документацію для відкриття докторської вченої ради за двома спеціальностями 05.05.04. «Машини для земляних, дорожніх та лісотехнічних робіт» і 05.05.05. «Підійомно-транспортні машини».

Ми абсолютно впевнені, що після перемоги над жорстоким, підступним і лютим ворогом нам вдасться не лише відновити майже зруйнований обстрілами корпус механічного факультету, але й у стислі терміни налагодити ефективну навчальну у науково-дослідницьку діяльність усіх наших кафедр.

Ігор Кириченко, декан механічного факультету, проф.

О ЧАС ДИКТУЄ

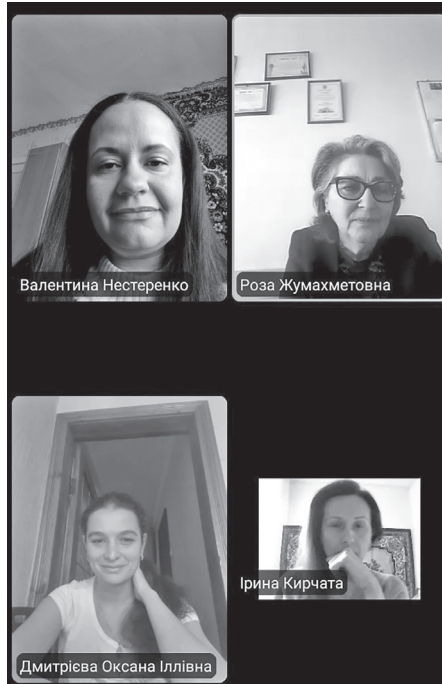
Двадцять четвертого лютого 2022 р. завжди змінило життя кожного українця: час розділився на «до» та «після». Проте життя триває, треба жити і працювати в нових реаліях, робити все можливе, щоб забезпечити надання якісних освітніх послуг і зберегти наявний контингент здобувачів вищої освіти, виконати планові показники навчально-методичної роботи та науково-дослідної діяльності, досягти поставлених завдань у царині міжнародного співробітництва.

Два роки роботи в умовах пандемії COVID-19 навчили викладачів і студентів ефективно працювати дистанційно, а навчальний сайт ХНАДУ став повноцінною платформою для дистанційного навчання. У цьому контексті війна не внесла особливих коректив, адже кафедри факультету управління та бізнесу вже давно готові до екстреного переходу з очної на дистанційну форму навчання. Електронні курси-ресурси на навчальному сайті та методичні матеріали у файловому архіві доступні для здобувачів 24/7. Записи занять містяться, окрім навчального сайту, на YouTube-каналах кафедр і викладачів. Групи у Viber і Telegram за освітніми компонентами та академічними групами, група «Студентська рада ФУБ» забезпечують оперативне спілкування студентів з викладачами, кураторами, активом студентської ради і деканатом. Спілкування кураторів академічних груп з деканатом здійснюється у групі Viber «Куратори ФУБ», членів ради факультету та ректора – в однойменній групі Viber «Рада ФУБ». На кожній кафедрі нашого факультету діють групи Viber, де оперативно вирішуються поточні питання. Засідання кафедр і ради факультету проводяться в онлайн-режимі із застосуванням платформи ZOOM. Тобто система організації навчального процесу та всіх видів діяльності у дистанційному форматі, напрацьована на факультеті за два пандемічних роки, виявилася дієвою і в умовах війни.

Але дещо все-таки змінилося: внаслідок бойових дій співробітники і студенти факультету були вимушені масово покидати свої домівки, шукаючи прихистку в інших регіонах України та за кордоном. На щастя, всі співробітники нашого факультету весь час на зв'язку і мають технічну можливість для надання освітніх послуг у дистанційному форматі. На сьогодні майже 100% занять ми проводимо в синхронному режимі. Використання асинхронного режиму проведення занять є поодинокими випадками, викликаними технічними збоями. На жаль, частина здобувачів вищої освіти все ж тимчасово втратила можливість до онлайн-взаємодії через відсутність необхідних технічних засобів або у зв'язку зі вступом до лав тероборони чи ЗСУ. З такими здобувачами спілкування здійснюється з використанням мобільного зв'язку. Деканатом і кафедрами щоденно ведеться робота з відновлення зв'язку зі всіма здобувачами вищої освіти. Безперечно позитивною тенденцією є те, що поступово зростає відсоток здобувачів, які навчаються в синхронному режимі.

Відновлено взаємне читання лекцій з Казахського автомобільно-дорожнього інституту ім. Л.Б. Гончарова (КазАДІ): читання лекцій з освітнього компоненту «Макроекономіка» для студентів бакалавріату, які здобувають вищу освіту в ХНАДУ за ОП «Економіка», ОП «Підприємство, торгівля та біржова діяльність», ОП «Облік і оподаткування», наразі забезпечує старший викладач кафедри економіки КазАДІ Віра Боброва, а читання лекцій з освітнього компоненту «Державне регулювання економіки» для студентів бакалавріату, які здобувають вищу освіту в КазАДІ за ОП «Економіка»,

ЗАРАДИ МАЙБУТНЬОГО

ОП «Облік і аудит», забезпечує завідувач кафедри економіки і підприємництва ХНАДУ, проф. Оксана Дмитрієва.

Науково-педагогічні працівники нашого факультету, окрім здійснення навчального процесу, активно займаються методичною роботою і науковою діяльністю.

Навіть у сумні часи є місце для радісної і довгоочікуваної новини: відповідно до рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 01.03. 2022 р. (протокол №3(8)) акредитовано освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» (гарант – завідувачка кафедри менеджменту, проф. Оксана Криворучко). То ж чекаємо на перші захисти докторів філософії за акредитованою освітньо-науковою програмою «Менеджмент».

Нині на кафедрах розробляються проекти освітніх програм підготовки бакалаврів, магістрів і докторів філософії з урахуванням пропозицій стейкхолдерів (у т.ч. і закордонних партнерів).

Сьомого квітня колектив кафедри економіки і підприємництва провів XV міжнародну наукову конференцію здобувачів вищої освіти «Проблеми розвитку економіки підприємства: погляд молоді». Окрім учасників з України, у конференції взяли участь здобувачі вищої освіти з Казахстану (Казахського автомобільно-дорожнього інституту ім. Л.Б. Гончарова) та Азербайджану (Мінгячевірського державного університету).

Упродовж 11 – 15 квітня проходила 84-та міжнародна студентська наукова конференція ХНАДУ, під час якої плідно працювали секції «Економіка і підприємство», «Менеджмент», «Облік і оподаткування», «Фізичне виховання та спорт».

Два дні тому кафедра менеджменту провела міжнародну науково-методичну конференцію «Вища освіта за новими стандартами: виклики у контексті діджиталізації та інтеграції в міжнародний економічний простір».

Триває прийом авторських матеріалів до наукових видань нашого факультету: наукових фахових видань України у галузі економічних наук категорії «Б» «Проблеми і перспективи розвитку підприємництва» та «Економіка транспортного комплексу» (індексація – Index Copernicus, Google Scholar), збірника студентських наукових праць «Економічні перспективи».

Триває робота щодо індексації монографії «Problems and prospects of development of the road transport complex: financing, management, innovation, quality, safety – integrated approach» (головні редактори – проф. І.А. Дмитрієв та Я.С. Левченко; члени авторського колективу – професори І.А. Дмитрієв, Я.С. Левченко, О.І. Дмитрієва, О.М. Криворучко, І.В. Федотова, І.Ю. Шевченко; доценти Н.А. Бочарова, Т.О. Володажська, І.М. Кирчата, Т.В. Ковальова, А.М. Попова, Г.В. Поясник, І.О. Хорошилова, О.М. Шершенюк і ст. викл. М.В. Прокопенко) у престижних міжнародних наукометричних базах даних Scopus і Web of Science. На сьогодні цю монографію вже розміщено у базах даних Zenodo, Scilit, SSRN (Social Science Research Network), Academia, Wikimedia Commons, Mendley, Dimensions, BASE, OUCI, ECONBIZ та ін.

Крім того, професори І.А. Дмитрієв, Я.С. Левченко, О.І. Дмитрієва, І.Ю. Шевченко подали матеріали до колективної монографії у межах міжнародного науково-освітнього проекту «Territory of innovations: best practices for sustainable development at the local level» (Україна – Італія – Естонія).

Також до друку підготовлено монографію «Управління поведінкою покупців на ринку легкових автомобілів» (автори І.Ю. Шевченко, Є.С. Даниленко, І.А. Дмитрієв, О.І. Дмитрієва, обсяг 252 с.).

На кафедрі обліку і оподаткування завершено виконання науково-дослідної роботи «Аналіз фінансового стану підприємства» відповідно до договору №68-01-22 між ХНАДУ та ТОВ «Тормех». Вартість робіт: 20 000 грн, термін виконання: з 10 січня до 31 березня 2022 р. Керівник теми доц. Т.В. Ковальова, виконавець – доц. К.П. Болдовська.

На кафедрі економіки і підприємництва продовжується виконання науково-дослідної роботи «Економічне обґрунтування доцільності проведення реконструкції мостових конструкцій в контексті фінансового забезпечення» відповідно до договору №49-01-22 між ХНАДУ та ТОВ «Дорбуд». Вартість робіт: 50 000 грн, термін виконання: з 15 лютого до 30 квітня 2022 р. Керівник теми проф. О.І. Дмитрієв, виконавці: проф. І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко і Я.С. Левченко; доц. І.О. Хорошилова, Ю.О. Костенко, О.М. Шершенюк, І.М. Кирчата, В.Ю. Нестеренко, Т.В. Деділова та Г.В. Поясник і ст. викл. М.В. Прокопенко.

Не забувають науково-педагогічні працівники нашого факультету і про підвищення кваліфікації: шостого березня завершили програму Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Управління науковими та освітніми проектами» обсягом 180 годин (6 кредитів ECTS) завідувач кафедри економіки і підприємництва О.І. Дмитрієва і професори кафедри І.А. Дмитрієв та І.Ю. Шевченко.

Факультет управління та бізнесу поступово відновлює роботу в нових реаліях і докладає всіх зусиль, щоби залишатися високо-ефективним підрозділом нашого університету.

Інна Шевченко, декан ФУБ, проф.

○ АКТУАЛЬНО

РЕКОНСТРУКЦІЯ ЧИ НОВЕ БУДІВНИЦТВО: ЩО ДОЦІЛЬНІШЕ?

Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України наводить поточні дані дослідження аналітичного центру «KSE Institute» у межах спільного з Офісом Президента України та Міністерством економіки України проєкту «Росія заплатить».

Станом на 11 квітня 2022 р. пошкоджено та зруйновано: 23 тис. км доріг і 277 мостів та мостових переходів; 37 тис. квадратних метрів житлового фонду та 54 адміністративних будівель; 319 дитячих садків, 586 закладів освіти, 205 медичних закладів; 145 заводів та підприємств; 7 теплових та гідроелектростанцій; 11 торговельно-розважальних центрів; 10 військових аеродромів, 8 аеропортів та 2 порти; 74 релігійні споруди та 62 інші культурні споруди. Найбільших збитків зазнали галузі металургії та машинобудування, коксохімічні та нафтопереробні підприємства. Це дійсно страшні цифри. А ще страшніше те, що всі ми насправду розуміємо: ці цифри не остаточні, бо війна триває.

Орієнтовні попередні оцінки загальних втрат української економіки від війни вже складають майже \$600 млрд. Прямі задокументовані збитки інфраструктури України сягнули \$80,4 млрд або 2,4 трлн гривень.

Наразі виділено тільки перший мільярд гривень, що спрямовується на відбудову

звільнених від російських військ територій. Хто отримав кошти? Київська область – 400 млн грн, Чернігівська область – 250 млн грн, Сумська область – 250 млн грн, Житомирська область – 100 млн грн. На що підуть ці гроші? На ремонт інженерних мереж і систем для відновлення подачі тепла, газу, води, електроенергії; розбирання руйнувань; ремонт покрівель; заміну вікон і дверей, а також на ліквідацію вибоїн на дорогах. Як бачимо, йдеться лише про найнагальніші потреби, критично важливі для подальшої масштабної відбудови пошкоджених або втрачених інфраструктурних об'єктів.

Але тут треба чітко розуміти, чи доцільно проводити відновлювальні роботи на наявній базі, бо часом ремонт дорожчий за будівництво нового об'єкта. Відповідь на це непросте запитання має професорка кафедри економіки і підприємництва нашого університету, докторка наук з управління й адміністрування Ярослава Левченко. Саме у докторській дисертації пані Левченко, що, до речі, була захищена нею у Болгарії, обґрунтовано формулу визначення доцільності вкладання коштів у реконструкцію або нове будівництво. Ця формула вже апробована авторкою на прикладі мостобудування, де було отримано такі результати: реконструкція є доцільною, якщо її вар-

тість не перевищує 61,8% вартості нового будівництва. В іншому випадку слід віддати перевагу варіанту будівництва «з нуля».

На наше запитання «Чи можливо застосувати цю формулу в інших галузях, крім мостобудування?» пані Левченко відповіла:

– Звичайно, але це потребуватиме попередньої роботи з розуміння технічної складової питання. Бачите, ми всі звикли, що економіка – це про гроші. Це і так, і не так. Економічні розрахунки не вартують нічого, якщо вони не спираються на розуміння виробничого процесу. А як же досягти цього розуміння? Неможливо бути профі у будь-якій галузі та й не потрібно. Але можна пов'язати своє життя з певною сферою та вивчити її досконально. Такий підхід ми вже багато років реалізуємо у ХНАДУ. До прикладу, наші студенти – економісти, менеджери, бухгалтери – слухають «технічні» курси з «Рухомого складу», «Постійних будівель на автомобільному транспорті», «Експлуатаційних матеріалів», і це допомагає їм опанувати у подальшому разом із класичною економічною підготовкою наші авторські курси «Економіка автомобільного транспорту», «Транспортне підприємство», «Економіка дорожнього господарства», «Кошторисна справа в дорожньому будівництві», «Торгівля автомобілями, запасними частинами та паливно-мастильними матеріалами».

Навіщо ми це робимо? Все дуже просто: щоби працевдавці, перш за все наші багаторічні партнери – флагмани автомобільно-дорожньої галузі України «Укравтордор», «Автострада», «РДС», «Дороги Харківщини», «Харківмістдорбуд», «Харківське підприємство автобусних станцій» та інші – отримали «на виході» готових фахівців, «заточених» під їхню сферу діяльності. Повірте, такі фахівці затребувані у будь-який час. Наразі ж ми тим паче очікуємо суттєвого зростання попиту на наших студентів і випускників, й цілком готові його задовольнити. Наш університет, як і багато вишів Харкова, також постраждав від бомбардувань. Але критично важлива для навчального процесу інфраструктура не постраждала, а головне – повністю збережено наш потужний кадровий склад і наші унікальні освітні програми, аналогів яким в Україні немає.

Насамкінець пані Ярослава зазначила, що попереду нас усіх чекає велика робота і колектив університету готовий робити свій внесок у відродження м. Харкова та України.

Наш власкор

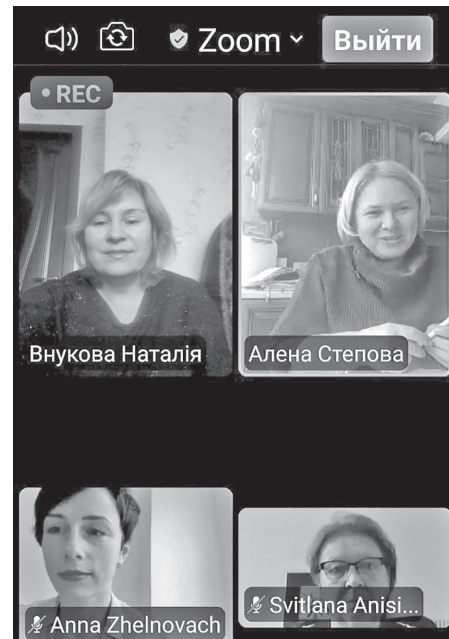
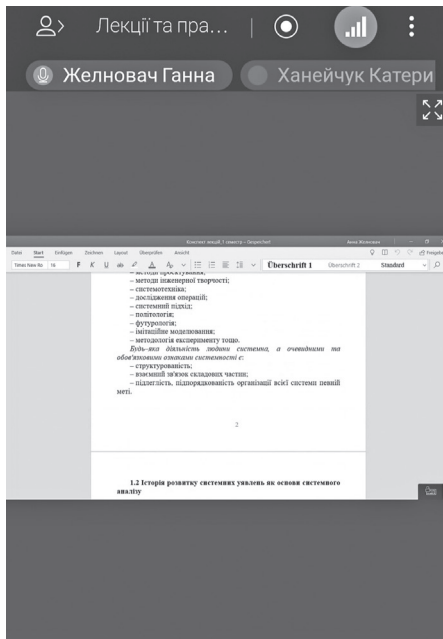

О НА ВИМОГУ ЧАСУ

Виклики, з якими через воєнні злочини підступного ворога після 24 лютого стикнулася Україна і які наразі стоять не лише перед усіма українцями, але й перед світовою спільнотою, вимагають від нас прийняття низки комплексних рішень для забезпечення сталого розвитку нашої держави. Агресивні воєнні дії супостата та їх наслідки змусили освітянську спільноту нашої країни змінити підходи, форми і методи надання освітніх послуг.

Незважаючи на те, що Харків з першого дня війни перебуває під постійними обстрілами, частина території області окупована і безжалюно знищується наша інфраструктура; що мирні мешканці змушені ховатися в укриття через повітряну тривогу, котра лунає майже кожної години; що мобільний зв'язок та інтернет працюють не завжди стабільно, а частина викладачів і студентів евакуювалися до безпечніших регіонів – керівництво нашого університету прийняло виважене рішення: ми маємо зберегти право наших здобувачів на належну освіту.

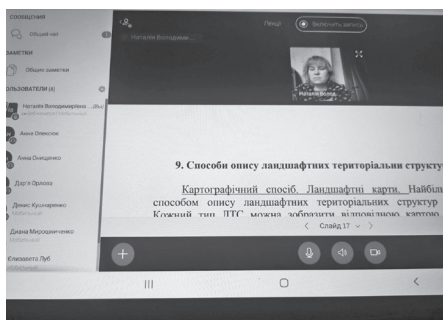
ВІЙНА НЕ ЗАВАДИЛА НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУ

У березні Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет звернувся до освітян країни, зазначивши що, попри інтенсивні бойові дії в окремих регіонах, «освітній процес ми маємо запустити» там, де це можливо, і в тій формі, в якій це можливо.

Саме у відповідь на виклики сьогодення та для забезпечення майбутньої розбудови нашої держави 28 березня колектив нашого університету після вимушених канікул у повному обсязі розпочав навчальний процес у дистанційному форматі.

Навчання упродовж майже дворічного карантину COVID-19 обумовило належну підготовку колективу університету до провадження дистанційного освітнього процесу. Завдяки зусиллям колективу ЛІТОС була забезпечена робота навчального сайту університету <http://dl2022.khadi.kharkob.ua>, де розміщені всі необхідні матеріали до кожної з дисциплін. В умовах воєнного стану було прийнято рішення, що заняття (крім синхронного онлайн-режиму, що наразі є найприйнятнішим варіантом), можуть проводитися і в асинхронному, коли здобувачі можуть переглянути заздалегідь записані відео лекцій від викладачів та відповідні навчальні матеріали, розміщені на сайті. Якщо ж навчальний сайт тимчасово не доступний, викладач має змогу відправити необхідні матеріали та завдання здобувачам іншим доступним методом, після чого перевірити їх виконання. Усі викладачі щодня звітують про режим проведення занять та присутність на них студентів.

В умовах воєнного стану викладачі кафедри екології разом з рідним університетом у повному складі продовжують підготовку майбутніх фахівців, гідно виконують свої службові обов'язки, незважаючи на реалії, в яких перебувають і вони самі, і здобувачі. Упродовж вимушеного канікулярного режиму, працюючи дистанційно відповідно до своїх індивідуальних планів,

наші викладачі опрацьовували методичну базу дисциплін, готувалися до наукових конференцій тощо. Принагідно зазначимо, що усі ми переглядаємо матеріал дисциплін з урахуванням неминучих екологічних наслідків війни. Професор Н.В. Внукова здійснює керівництво роботою колективу дистанційно через чат кафедри, належним чином забезпечуючи її злагодженість. У зум-конференціях проводяться засідання, де обговорюються нагальні питання роботи нашого колективу. З відновленням освітнього процесу в ХНАДУ всі викладачі кафедри екології приступили до онлайн-занять відповідно до навчальних планів освітніх програм і розкладу занять: проводять лекції та практичні заняття, підтримуючи постійний зв'язок зі здобувачами, у т.ч. і через кураторів груп. Нас тишить той факт, що наші студенти у таких надскладних умовах проявляють вмотивованість у здобутті освіти. Усі ми добре розуміємо, що в післявоєнний час, як ніколи раніше, будуть затребуваними фахівці-екологи нового покоління зі знаннями щодо відновлення навколишнього середовища нашої країни після ведення бойових дій, налагодження екологічних мереж тощо.

Варто також зазначити, що відповідно до Наказу МОНУ від 21.03.2022 р. №265 «Про проведення атестації випускників за-

кладів фахової передвищої, вищої освіти» ректоратом ХНАДУ було прийнято рішення про запровадження для усіх освітніх програм першого (бакалаврського) рівня освіти відповідної форми атестації здобувачів, за якою цього року буде захист дипломної роботи бакалавра – кваліфікаційний іспит. При цьому кількість кредитів ЄКТС, передбачених на виконання дипломної роботи бакалавра та проходження переддипломної практики, була перерозподілена на додатковий освітній компонент «Підготовка до кваліфікаційного іспиту». На виконання цього рішення співробітники кафедри підготували та завантажили на навчальний сайт методичні матеріали (у т.ч. і питання білетів) до кваліфікаційного іспиту за освітньою програмою «Екологія та охорона навколишнього середовища». Також до відома здобувачів було доведено графік проведення консультацій викладачами з підготовки до іспиту.

Понад два місяці наш Харків перебуває в епіцентрі воєнних дій і серед тих, хто залишився у місті під постійним психологічним тиском, не всі мають належні умови для роботи і навчання. Однак, незважаючи на всі випробування, з якими стикаються і ті, хто мешкає нині в Харкові, і ті, хто евакуювався, – навчальний процес продовжується. Разом із колегами усіх факультетів ХНАДУ колектив кафедри екології зберігає єдність і працездатність, підтримуючи належний дистанційний навчальний процес в нашому рідному університеті.

Незважаючи на воєнний стан в країні, усі ми адаптувалися до реалій навчального процесу і активно готуємося до цього річної вступної кампанії, що буде відбуватися відповідно до Закону України №7132 «Про спеціальні умови вступу у 2022 р.».

Ганна Желновач,
доц. каф. екології

О УСТАЛЕНІ ТРАДИЦІЇ

ФУНДАМЕНТАЛЬНИМ НАУКОВИМ ДОСЛІДЖЕННЯМ МОЛОДІ – НЕПЕРЕРВНА ПІДТРИМКА

В умовах сучасного суспільства, де наразі відбуваються стрімкі зміни технологій і постають принципово нові складні технічні проблеми, виникла необхідність у створенні інноваційної системи вищої освіти. У рамках цієї системи суттєвою має стати можливість майбутніх фахівців не лише отримати певний обсяг потрібних знань під час навчання, але й набуті креативні здатності до самостійного опанування нових знань і навіть до зміни сфери професійної діяльності в потрібний момент трудового життя.

У національній стратегії розвитку освіти в Україні, розробленій у зв'язку з необхідністю підвищення її якості та конкурентоспроможності, прискорення інтеграції України в міжнародний освітній простір, одним із основних стратегічних напрямів розвитку освіти названо модернізацію її змісту та організації на засадах компетентнісного підходу.

Найважливішим чинником, що забезпечує впровадження компетентнісного підходу, є фундаменталізація освіти. Адже це процес, що полягає у зміщенні пріоритетів у бік загальнозначущих, універсальних досягнень науки. Набуття базових загально-теоретичних та міждисциплінарних знань і здібностей забезпечує професійну мобільність майбутніх фахівців, їхню готовність до адаптації та саморозвитку.

Над проблемою фундаменталізації професійно-технічної підготовки майбутніх фахівців колектив нашого університету працює понад 15 років. Керівництвом ХНАДУ було обрано шлях використання практико-орієнтованих досліджень у рамках спадкоємних Цільових програм університету: удосконалення фізико-математичної та фундаментальної підготовки, а також комплексної програми фундаменталізації професійно-технічної підготовки на період до 2021 р. Зnamenною подією у дослідному виконанні зазначених програм стала організована та проведена кафедрою вищої математики і факультетом транспортних систем у листопаді 2014 р. масштабна міжнародна науково-методична конференція «Проблеми модернізації змісту і організації освіти на засадах компетентнісного підходу». У конференції взяли участь 153 представники з дев'яти країн світу, у т.ч.: Австралії, Казахстану, Польщі, США, Франції, Південної Кореї, України. Зокрема, українські учасники конференції представляли тридцять ЗВО з 14 міст України.

Розуміючи виключну роль математичної підготовки майбутніх фахівців як основи вищої технічної освіти, кафедра вищої математики факультету транспортних систем особливою зусилля зосередила на відповідних найважливіших проблемах. Серед них – питання якості та новітніх підходів до математичної підготовки, забезпечення її прикладного характеру у технічних і транспортних університетах, а також реалізація креативної та гуманістичної функції. З метою залучення до зазначених про-

BLEM студентської і викладацької молоді колектив кафедри шість років поспіль на початку квітня організовує та проводить всеукраїнські науково-практичні конференції здобувачів і молодих учених. Тематика конференцій включає погляд її учасників на комплекс актуальних аспектів, у т.ч.: сучасні та історичні проблеми фундаментальної і прикладної математичної підготовки у ЗВО; класичні та прикладні математичні проблеми у наукових дослідженнях здобувачів ЗВО; принципи і методи математичної підготовки у багаторівневій системі вищої освіти тощо.

Для підсилення гуманітарної складової математичної підготовки, особливо важливої в умовах компетентнісного підходу в освіті, робота першої з трьох секцій конференції упродовж п'яти років була присвячена історичним і сучасним питанням науково-педагогічної діяльності видатних учених у галузі фундаментальних досліджень. У поточному році тематику цієї секції було переорієнтовано на розгляд й аналіз математичних методів історичних і сучасних досліджень видатних учених у технічних, транспортних та економічних галузях. Робота другої секції конференції традиційно присвячена результатам розвідок молодих науковців у частині пропонування власних новітніх математичних і методичних підходів до вивчення природничо-наукових дисциплін. Третя секція конференції завжди охоплює фундаментальні основи розв'язання професійно-прикладних задач. Наголошуємо, що розв'язання цих задач з позицій ґрунтовних фундаментальних підходів у ЗВО технічного і транспортного профілю часто ще залишається слабким місцем професійно-технічної підготовки. Проте принципи компетентнісного підходу вимагають формування готовності здобувачів до виокремлення фундаментального підґрунтя поточної і перспективної фахової підготовки.

Принадно зауважимо, що організація і проведення всеукраїнських науково-практичних конференцій, так само як і видання достатньо об'ємної збірки статей за зробленими доповідями, завжди було і є частиною волонтерської діяльності кафедри

вищої математики. Ця діяльність добровільно фінансується науково-педагогічним колективом кафедри за рахунок власних коштів. Відповідно участь у конференціях і публікації статей для молодих учених є безкоштовними. Така позиція колективу кафедри відкриває можливість приєднання до конференцій та публікації підсумків досліджень усім бажаючим, які мають гідні наукові результати. Тому щорічно кількість учасників конференції, а також кількість ЗВО, які вони представляють, є досить солідною. Так, у 2018 р. до участі у конференції було залучено 128 учасників, що представляли 13 ЗВО з восьми міст України. У 2019 р. до нашого заходу приєдналися 102 молодих науковці з 15 ЗВО десяти міст України. У 2020 – 2021 рр. кількість учасників склала відповідно 93 і 100 осіб. Науковці представляли 16 ЗВО з 11 міст нашої країни.

Колектив кафедри вищої математики і факультет транспортних систем займає позицію щодо неперервної щорічної підтримки фундаментальних наукових досліджень молоді. У поточному 2022 р., незважаючи на складні умови воєнного стану нашої країни, пов'язані з ескалацією російської агресії, було прийнято рішення не припинити нашу добру традицію. Тож, 7 – 8 квітня 2022 р. відбулася вже шоста всеукраїнська конференція здобувачів і молодих учених (також безкоштовна для її учасників), за доповідями яких зараз готується збірка статей. У цьогорічній конференції взяли участь 73 науковці із 10 ЗВО восьми міст України.

Зараз Збройні Сили України ведуть нещадну боротьбу з ворогом. А педагоги університету роблять свій внесок у неперервну підтримку фундаментальної науки для молоді, що є вкрай необхідною як підґрунтя подальшого відновлення нашої країни після Перемоги.

Юрій Бекетов,
декан ФТС, проф.;

Тетяна Ярхо,
зав. каф. вищої математики, проф.;

Тетяна Смельянова,
заст. зав. каф. ВМ, доц.

О ГЕРОІ НА ВМИРАЮТЬ

ПАМ'ЯТІ ЗАХИСНИКА УКРАЇНИ

Коли йдуть у небуття молоді люди – боляче і гірко від втрати кращих представників суспільства. Коли у вічність відходить Герої і Захисник нашої Батьківщини – боляче вдесятеро разів. Коли нас залишає світла і добра людина, чуйний батько і відданий чоловік, наш колега і професіонал – важче усім нам в сотні разів.

Микола Миколайович Сильченко народився 27 травня 1986 р. у смт Ярова Лиманського району Донецької області, що знаходиться поблизу Слов'яногірського монастиря.

Навчався у ХНАДУ, під керівництвом завідувача кафедри технології машинобудування та ремонту машин проф. М.А. Подригала виконав дипломний проєкт. Разом зі своїм керівником брав участь у експертній роботі у Харківському науково-дослідному інституті судових експертиз ім. М.С. Бокаріуса. Оскільки кафедра автомобілів ім. А.Б. Гредескула займалася і займається дотепер автотехнічною експертизою, Микола Сильченко мав велику практику в цьому напрямку, викладав відповідну дисципліну на автомобільному факультеті, а також за рекомендацією Михайла Абовича як перспективного працівника ми прийняли його у свій колектив. На нашій кафедрі йому була запропонована тема майбутньої дисертаційної роботи, пов'язаної з автоматизацією управління механічною коробкою передач. Микола Миколайович виявив неабиякі здібності та завзятість у створенні експериментальної установки і запропонованої конструкції електромеханічного приводу перемикачів передач великовантажного автомобіля. Одночасно зі створенням експериментальної бази з обраної теми наукового дослідження М.М. Сильченку було запропоновано працювати викладачем на курсах підготовки водіїв, що діють на нашій кафедрі.

У серпні 2014-го Миколу Миколайовича було призвано до Збройних Сил України і направлено

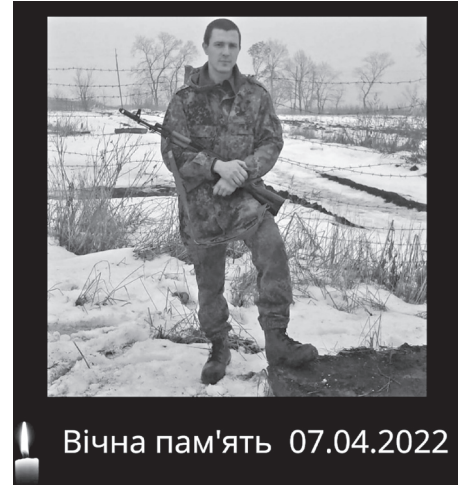
в зону АТО. Прослуживши один рік і два місяці, після звільнення у запас Микола Миколайович повернувся на кафедру та продовжив своє наукове дослідження і роботу на курсах підготовки водіїв. На курсах Микола Сильченко познайомився з аспіранткою кафедри комп'ютерних технологій і мехатроніки Валентиною Олегівною, яка їх відвідувала. Спілкування з Валентиною переросло у кохання, тож вони невдовзі одружилися. Згодом у них народився первісток хлопчик, а через рік і донька.

Крім усього іншого, Микола Миколайович відвідував секцію парашутного спорту і регулярно брав участь у змаганнях, що проходили в Коротичі.

Увесь вільний від занять час М.М. Сильченко продовжував активно працювати над темою своєї дисертаційної роботи «Удосконалення автоматизованої системи управління механічною коробкою передач транспортних засобів категорії N3 та M3» і 19 червня 2019 р. успішно захистив її під керівництвом доцента М.Г. Михалевича. Його робота була визнана актуальною, тож члени спеціалізованої ради одноголосно проголосували за присудження М.М. Сильченку ступеня кандидата технічних наук.

Микола Миколайович підготував і опублікував 13 публікацій, у т.ч. одну монографію у співавторстві та отримав (також у співавторстві) один патент. Він також займався і методичною роботою, підготувавши методичні вказівки з дисципліни, яку викладав. Маючи таку кількість публікацій та методичну розробку на кафедрі автомобілів було ухвалено рішення перевести його на посаду старшого викладача. З цієї посади він і пішов до військомату, хоч і перебував у тарифній відпустці.

З першого дня війни М.М. Сильченко служив у лавах Збройних Сил України, захищаючи рідну Батьківщину від нападу підступного ворога – російського агресора.

Вічна пам'ять 07.04.2022

Я особисто неодноразово йому телефонував і дізнавався про службу, але чув у відповідь, що обстановку не дозволяє довго спілкуватися.

А сьомого квітня у світлий і святий день Благовіщення Миколи Миколайовича не стало...

М.М. Сильченко загинув під час чергового виконання бойового завдання, віддавши своє життя заради майбутнього своєї дружини і двох маленьких дітей, заради світлого і мирного неба над Україною, заради усіх нас.

Микола Миколайович був чесною, працьовитою і дуже порядною людиною. Він завжди допомагав усім, хто потребував його підтримки.

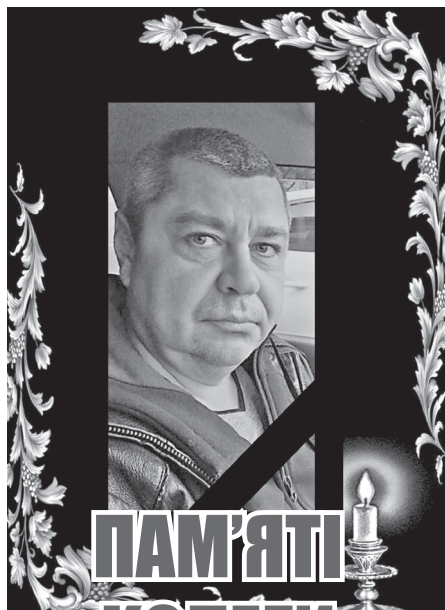
Хай земля йому буде пухом і вічна пам'ять усього ХНАДУ. Герої не вмирають – вони йдуть у вічність, щоби назавжди залишитися в нашій пам'яті!

**Валерій Клименко,
завідувач кафедри автомобілів
ім. А.Б. Гредескула,
проф.**

Двадцять четвертого березня відійшов у вічність люблячий чоловік і батько, відповідальний студент і колега, вірний друг і волонтер, патріот ХНАДУ і України Андрій Васильович Момотов.

Народився Андрій Васильович у Харкові 3 грудня 1972 р. в сім'ї робітників. Мати працювала плиточницею в будівельно-монтажному управлінні м. Харкова, батько – водієм в одному з автобусних парків. Великих статків у сім'ї не було, тож Андрій ще малечку прийняв для себе рішення, що його гідне майбутнє залежить від того, як він буде навчатися. Тому завжди навчався старанно. Його рідною школою була ЗОШ №124, що на Салтівці. Під час навчання у школі активно займався баскетболом. Після її закінчення у 1991 р. прийняв для себе рішення вступати до Харківського автотранспортного технікуму. Склавши екзамен «на відмінно», він, будучи вже студентом, також навчався «на відмінно». Закінчивши технікум у 1995 р., отримав спеціальність «інженер-експлуатаційник». Саме на цей час припадає становлення незалежної України. Задля матеріальної підтримки родини Андрій прийняв рішення не продовжувати навчання, а одразу почав працювати. Мрія про навчання у ХНАДУ стала реальністю лише у 2019 р., коли він став студентом механічного факультету (денна форма навчання, спеціальність 133 «Галузеве машинобудування»). Хоч на той час ХНАДУ вже був для нього рідним, оскільки його дружина Ярослава Сергіївна Левченко є професором кафедри економіки і підприємництва та відповідальним секретарем приймальної комісії нашого університету.

Як студент ХНАДУ Андрій Момотов мав потужний науковий доробок: наукові статті у провідних міжнародних і вітчизняних наукових виданнях (фахових наукових виданнях категорії «Б») і тези доповідей. Пройшов курс міжнародного фонду відродження ВУМ «Академічна доброчесність в університеті». Залучався до виконання науково-дослідних проєктів по кафедрі будівельних і дорожніх машин ім. А.М. Холодова, результати яких впроваджуються у навчальний процес. Є автором двох наукових робіт, представлених до участі у Всеукраїнському конкурсі студентських

ПАМ'ЯТІ
КОЛЕГИ

наукових робіт Міністерства освіти і науки України. Брав активну участь у громадській роботі: як відповідальний здобувач освіти залучався до вступної кампанії у 2020 та 2021 рр., а також допомагав оформляти особові справи вступників та передавати їх до відділу кадрів студентів. Був номінований на нагородження Почесним знаком «Відмінник ХНАДУ» у 2022 р.

На початку 2022 р. Андрій Васильович був прийнятий на посаду команданта гуртожитку №6 нашого студмістечка. За короткий проміжок часу він ефективно вирішував складні та багаторічні проблеми цього гуртожитку. А.В. Момотов заре-

комендував себе як висококваліфікований фахівець з адміністративної роботи, справжній лідер як для співробітників, так і для студентів. Зі студентами Андрій Васильович легко знайшов спільну мову, називав їх «мої діти», а вони його – «наш найкращий командант».

Коли 24 лютого розпочалася війна, Андрій Васильович залишався зі «своїми дітьми» у гуртожитку і вдень, і вночі. Ні на хвилину він не покинув свого робочого місця. Робив усе можливе для безпеки, спокою та організації харчування студентів і співробітників. Зі студентами, які евакуювалися з Харкова, цілодобово був на зв'язку, поки не перевідчувався, що вони дісталися безпечною дорогою. Внаслідок обстрілу 3 березня стало неможливим подальше перебування студентів у гуртожитку №6 і Андрій Васильович організував їх переселення до гуртожитку №4. Він регулярно відвозив гуманітарну допомогу до гуртожитку №4, а сам у цей час разом зі своєю командою виконував вкрай важливу роботу з відновлення гуртожитку №6.

Водночас Андрій Васильович став волонтером ГО «Патмос», метою якої є забезпечення постраждалих внаслідок бойових дій людей, які залишилися без домівки та засобів для існування, мешкали у бомбосховищах і станціях харківського метрополітену, усім необхідним: продуктами, ліками тощо.

Двадцять четвертого березня Андрій Васильович здійснив розвезення гуманітарної допомоги та ліків по Харкову, після чого повернувся до гуртожитку №6, де понав під ворожий обстріл і загинув від ран, несумісних з життям.

П'ятого квітня вченою радою ХНАДУ було прийнято рішення про присвоєння гуртожитку №6 нашого студмістечка імені Андрія Момотова. Це рішення було прийнято одноголосно, адже такі люди як Андрій Васильович – герої, варті визнання і шану на віки вічні.

Споживай з миром, наш герою! Ти завжди будеш для нас прикладом безмежної любові до своєї справи, відданості й самопожертви! Ти назавжди у наших серцях. Вічна пам'ять!

**Ректорат,
колектив університету**

О ДОБРОЧИННІСТЬ

ФУБ – МІСЦЕ, ДЕ ЗАВЖДИ ДОПОМОЖУТЬ

Двадцять четвертого лютого 2022-го... Перший день, коли ми прокинулися під звуки канонади. Перший день, коли ми почали боятися за своє майбутнє. Перший день, коли факультет управління та бізнесу став надійним прихистком.

Спочатку вірилося у те, що це всього лише на 1 – 2 ночі, але згодом підвальні приміщення факультету управління та бізнесу, що облаштовані для проведення занять з фізичного виховання та спорту за напрямом фітнесу й аеробіки, стали вже постійним місцем перебування від 30 до 100 осіб. Жінки, діти і літні люди потребували надійного прихистку, допомоги та турботи й отримали все це на нашому факультеті від проф. І.А. Дмитрієва.

З перших днів війни і нині Ілля Андрійович опікується місцевим населенням, яке постійно перебуває у підвальних приміщеннях нашого факультету: щоденно відвідує, спілкується, визначає проблеми і вирішує їх. За сприяння Іллі Андрійовича було організовано щоденну доставку поживного харчування тим, хто перебуває

в підвальних приміщеннях ФУБ. Також завдяки Іллі Андрійовичу місцева населення регулярно отримує гуманітарну допомогу: продукти харчування та ліки, необхідну медичну допомогу.

Паралельно з турботою про місцеве населення Ілля Андрійович робить все можливе для відновлення постраждалих внаслідок бомбардування будівель факультету управління та бізнесу, механічного факультету і гуртожитку №6.

Коли ще було можливим перебування студентів у гуртожитку №6, Ілля Андрійович щоденно їх відвідував, спільно з професорами І.Ю. Шевченко та Я.С. Левченко опікуючись їхнім побутом і безпекою.

Приклад проф. І.А. Дмитрієва є показовим для всіх співробітників і деякі з них також долучаються до суспільно важливої діяльності.

Заступник декана факультету управління та бізнесу, доц. Ю.О. Костенко надає допомогу з доставкою ліків до Харкова.

Доценти кафедри економіки і підприємництва В.М. Кудрявцев та І.М. Кирчата

сприяють доставці гуманітарної допомоги людям, які її потребують у м. Харкові. Доц. В.М. Кудрявцев додатково організовує евакуацію харків'ян до більш безпечних місць.

Активну громадянську позицію зайняли викладачі кафедри фізичного виховання та спорту, зокрема А.А. Полішко вступив до лав ЗСУ, В.І. Шевченко – до лав тероборони, М.В. Кірсанов займається волонтерською діяльністю.

Але для того, щоб допомогти, інколи достатньо просто залишатися на своєму робочому місці. Хочу відзначити вахтера факультету управління та бізнесу Олену Скляріву та охоронця Олександра Перетятченка, які, попри обстріли і бомбардування, не покидають своїх робочих місць, забезпечуючи збереження майна нашого факультету.

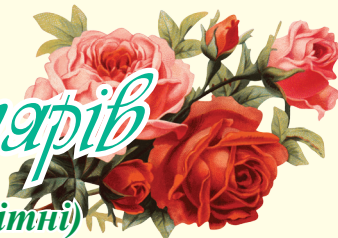
Принягідно дякую усім небайбужим і відважним працівникам нашого факультету! Лише разом ми можемо пережити ці надскладні часи та зробити наш ФУБ ще кращим, ніж він був раніше!

Інна Шевченко, декан ФУБ, проф.

О ВІТАЄМО!

Вітаємо ювіларів

(які народилися у березні – квітні)

Віктора Володимировича Безродного – проректора з науково-педагогічної роботи.

Олексія Вікторовича Сарасва – декана автомобільного факультету.

Дмитрія Володимировича Абрамова – професора кафедри технології машинобудування і ремонту машин.

Олега Петровича Смирнова – професора кафедри автомобільної електроніки.

Олега Васильовича Денисенка – доцента кафедри автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій.

Олександра Сергійовича Кононихіна – доцента кафедри автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій.

Наталію Сергіївну Аринушкіну – доцента кафедри будівництва та експлуатації автомобільних доріг ім. О.К. Біруля.

Олександра Олександровича Яриту – доцента кафедри втомобілів ім. А.Б. Гредескула.

Ольгу Олександрівну Шуліку – доцента кафедри транспортних технологій.

Євгена Кімовича Плотнікова – старшого викладача кафедри фізичного виховання та спорту.

Євгена Юрійовича Дона – асистента кафедри автомобілів ім. А.Б. Гредескула.

Володимира Олександровича Зусва – асистента кафедри технічної експлуатації та сервісу автомобілів ім. М.Я. Говорущенка.

Яну Сергіївну Медведовську – асистента кафедри метрології та безпеки життєдіяльності.

Володимира Григоровича Атаманюка – майстра виробничого навчання навчально-науково-випробувальної лабораторії швидкісних автомобілів ім. В.К. Нікітіна.

Кирила Володимировича Галіча – майстра виробничого навчання навчально-науково-випробувальної лабораторії швидкісних автомобілів ім. В.К. Нікітіна.

Ніну Олександрівну Броннікову – інженера 1 категорії кафедри технології машинобудування і ремонту машин.

Юлію Олександрівну Босву – завідувачку сектору наукової бібліотеки.

Наталію Ігорівну Бабаханову – бібліотекарку 2 категорії наукової бібліотеки.

Ірину Костянтинівну Черникову – фахівчиню видавничої справи видавництва.

Юлію Миколаївну Бикову – секретарку курсів з підготовки водіїв.

Тетяну Миколаївну Власюк – кастелянку гуртожитку №4.

Валентину Павлівну Мороз – чергову гуртожитку №2.

Тетяну Володимирівну Деркач – чергову гуртожитку №3.

Юрія Васильовича Литвиненка – чергово-гуртожитку №6.

Івана Івановича Заваду – сторожа відділу охорони.

Лідію Семенівну Донченко – прибиральницю гуртожитку №4.

Віталія Кириловича Полуботка – слюсаря-сантехніка 3 розряду гуртожитку №7.

Олександра Васильовича Лантінова – підсобного робітника будівельної дільниці.

Бажаємо Вам, шановні ювіляри, великого щастя і міцного здоров'я, безмежної любові й радощів буття, здійснення найзаповітніших мрій і сподівань, а також яскраво-сонячного небокраю і заповітного миру усім!

Колектив ХНАДУ

О МУЖНІСТЬ І ЗВИТЯГА

ЗА МОЮ І ТВОЮ СВОБОДУ ЗІ ЗБРОЄЮ В РУКАХ

За своєю суттю наша країна дуже сильна, з величною історією та культурою. Наша нація міцна духом, щира, стійка й незламна. Ми вкотре це доводимо у дуже непростий і скрутний для українського народу час війни проти так званої «другої» армії світу, котра 24 лютого 2022 р. о п'ятій ранку підступно увірвалася на нашу землю, як колись гітлерівські фашистські війська 1941-го. Сьогодні у повномасштабній російсько-українській війні українці мужньо захищають незалежність своєї країни і свою свободу зі зброєю в руках.

У цей надважкий час випробувань наша нація проявила безпрецедентну консолідацію та об'єднання: це і величезна допомога один одному, а також одного регіону іншому; і потужний волонтерський рух, формування територіальної оборони та допомога тероборонівцям; і, звичайно ж, об'єднання навколо ЗСУ та масова підтримка усього населення наших захисників і захисниць. Саме у такій єдності українського народу запорука нашої перемоги!

Зараз ми боронимо і захищаємо не лише себе, але й усі країни Європейського Союзу та членів НАТО. Тому зовнішня підтримка від наших партнерів і друзів, особливо військова, нині, як ніколи, має дуже важливе значення. Прикро, але на початку повномасштабного вторгнення російської армії в Україну багато закордонних військових

аналітиків говорили про те, що ми не встоїмо проти путінської навали. Проте вони не врахували основну зброю українців – нашу внутрішню силу, наш козацький дух, наше прагнення до свободи і миру. Понад два місяці щодня ми доводимо і показуємо, які ми браття козацького роду.

В умовах війни дуже важливим питанням є оперативна протидія російській дезінформації та фейкам. Наразі вітчизняні засоби масової інформації висвітлюють правдиву та об'єктивну інформацію, впливаючи на свідомість людей у формуванні тієї чи іншої думки. В українському суспільстві зростає усвідомлення того, що від ЗМІ залежить подекуди не тільки все, що ми бачимо та слухаємо, але й беремо для себе вже проаналізовану інформацію і з неї робимо певні висновки.

Негативним прикладом масового впливу ЗМІ на свідомість людей є російська пропагандистська машина, що має багаторічний досвід. Постійна брехня та перекручування фактів російськими ЗМІ, зокрема на пропагандистських путінських каналах, спотворили свідомість українського населення так званого ОРДЛО. Крім того, досить довго вони впливали і на свідомість населення за кордоном. Московські пропагандисти нахабно намагаються показати мирні та зивольні наміри російських військових, що чинять геноцид проти українського народу, цинічно знищуючи наші міста і села, інфраструктуру й національні культурні цінності, а також мирних мешканців. Російські ЗМІ розповідають про те, що їхні військові жодним чином не причетні до тих звірств, які українцям довелося пережити на окупованих ворогом територіях, перекладаючи всю відповідальність на українських військових, що це ЗСУ все руйнують в Україні та вбивають і гвалтують людей. І це після заяв путіна (саме з малої літери) про проведення «спецоперації» на території України та про «денацифікацію» й «демлітаризацію».

Російська пропаганда доносить своїм громадянам, що «спецоперація», яку проводить росія (теж з малої літери) проти України, спрямована на звільнення українців від

нацизму і всіх тих, хто був проти росії в цілому. Хоча путін на своїх пропагандистських каналах озвучував те, що Україну потрібно «стереть с лица земли». В рф їхня пропагандистська машина мала і має успіх, адже більшість російського населення підтримує вбивчу тоталітарну політику свого президента і закликає до знищення українського населення та українських міст і сіл. Це наочний приклад того, як ЗМІ можуть впливати на думку людей, які не хочуть чути альтернативну інформацію та аналізувати факти.

Дуже добре, що сьогодні наш інформаційний фронт діє на випередження, оперативно викриваючи російські фейки та дезінформацію за допомогою наших іноземних партнерів. Нині на міжнародній арені вже чітко всі розуміють діяльність російських ЗМІ та не вірять жодним їхнім закидам.

Сьогодні нас уже підтримує увесь світ. Ми вдячні кожному, хто нам допомагає, надаючи фінансову, гуманітарну і військову допомогу, а також впроваджує проти росії адекватні санкції. Однак, щоб зупинити кремлівську машину, введених санкцій недостатньо. Зупинити рашистських окупантів можна лише потужною зброєю, котру нам вже надають багато країн. А те, що українці вміють воювати, яскраво свідчить і наш більш ніж двомісячний спротив, і кількість воєнних втрат ворога.

Нині важливим є те, що Україна у світовому вимірі набуває лідерські позиції, демонструючи міжнародній спільноті високий рівень військової звитяги.

Відважні наші воїни Збройних Сил України і Тероборони!

Ми з Вами і саме тому ми обов'язково переможемо!

Спільними зусиллями ми відбудуємо все зруйноване, дружно відновимо нашу економіку і переважимо країну поновому!

Слава Україні!!!

**Наталія Олешко,
доцент кафедри українознавства;
Олександр Прокопенко,
ст. гр. М-16т1-21**

Газета «Автодорожник» видається з 1931 року. Засновник – колектив Харківського навчально-науково-виробничого комплексу з автомобільно-дорожньої освіти.

Газета зареєстрована у Державному комітеті України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження 1 грудня 1993 року.

Свідоцтво про реєстрацію: серія ХК №80. Адреса редакції: 61002, м. Харків-МСП, вул. Ярослава Мудрого, 25, кім. 204. Тел. 707-36-74.

E-mail: gazeta@khadi.kharkov.ua
Газета віддрукована у видавництві ХНАДУ. Тираж 800 прим.

Зам. № 1/22-В від 03.05.2022 р.
Головний редактор **О.Д. Васильківська**
Коректура **Л.А. Пустовойтової**
Комп'ютерна верстка **О.Г. Безродного**
Фото **О.М. Лісконог**

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори публікацій. Думки авторів публікацій у нашому виданні не завжди збігаються з точкою зору редакції. Матеріали і фотознімки, передані до редакції, не рецензуються і не повертаються. Редакція не має змоги листуватися з кореспондентами.